

สังคมต่อปัญหาคอร์รัปชัน เพื่อให้เยาวชนมีจิตสำนึกต่อภัยและผลกระทบของปัญหาคอร์รัปชันมีคุณธรรม จริยธรรม

- การสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคคลที่ทำหน้าที่ต่อต้านคอร์รัปชัน เป็นกิจกรรมที่ทำให้กำลังใจ และการเชิดชูเกียรติแด่บุคคลที่ต่อต้านคอร์รัปชัน นอกจากนี้จะเป็นการสนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจของ บุคคลดังกล่าวแล้ว ยังเป็นการส่งสัญญาณให้สังคมได้รับรู้ว่า การกระทำของบุคคลดังกล่าวเป็นการกระทำ ที่ถูกต้อง สมควรได้รับคำชมเชย ให้ความสำคัญ และได้รับการสนับสนุนจากสังคม

- การสร้างพันธมิตรและการรวมตัวเป็นเครือข่าย เป็นการทำงานเพื่อเชื่อมโยงประสานระหว่าง เครือข่ายและองค์กรทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งระหว่างองค์กรภาครัฐและภาคประชาสังคม โดยเป็นการทำงานร่วมกันหรือการสนับสนุนซึ่งกันและกันในเรื่องต่างๆ และในกลุ่มองค์กรภาค ประชาสังคมด้วยกัน

- การใช้ช่องทางทางกฎหมาย เป็นกลไกที่องค์กรภาคประชาสังคมใช้เพื่อเคลื่อนไหวเพื่อกระตุ้น ให้มีการเข้าไปปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การใช้กลไกการเข้าชื่อตามรัฐธรรมนูญเพื่อถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน การใช้สิทธิตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสารของ ทางการ

- การเปิดเผยกรณีคอร์รัปชันต่อสาธารณะ โดยใช้กลไกสื่อมวลชน ทั้งการทำงานข่าวเชิง สืบสวนโดยสื่อมวลชนเองหรือการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน

- การใช้กลไกอื่นๆ เพื่อผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหา เช่น การออกแถลงการณ์ การยื่น จดหมายเปิดผนึก การยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

5. เงื่อนไขที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของภาคประชาสังคม

- เจตน์เจานางทางการเมือง ความจริงใจและจริงจังของฝ่ายบริหารมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชน ที่จะสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการแสดงความคิดเห็นและการดำเนิน กิจกรรม

- เงื่อนไขทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของ ประชาชนในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรม และได้ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งอำนาจ ในการตรวจสอบถอดถอน

- การสนับสนุนของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน การสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ ทำให้องค์กรประชาสังคมมีทรัพยากรในการทำงาน และเกิดส่วนร่วมในวงกว้างในการร่วมกันแก้ไขปัญหา คอร์รัปชัน

- นโยบายขององค์กรระหว่างประเทศ ที่ให้ความสำคัญแก่บทบาทขององค์กรภาคประชาสังคม ในการทำงานแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันเป็นเงื่อนไขระดับสากลที่มีผลต่อการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของ ภาคประชาสังคม เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย การต่อต้านคอร์รัปชัน แผนปฏิบัติการต่อต้าน

คอร์รัปชันในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียและองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ นโยบายส่งเสริม ธรรมชาติของธนาคารโลก

6. ความท้าทายต่อการทำงานในอนาคตของภาคประชาสังคม

- ภัยคุกคามการทำงานของภาคประชาสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากภัยคุกคามในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายทางร่างกาย การข่มขู่ การฟ้องร้อง หรือการ กลั่นแกล้งให้ได้รับความเดือดร้อนในหน้าที่การงาน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมภาคประชาสังคมให้มีความเข้มแข็งในการต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชัน โดยเฉพาะเมื่อต้องต่อสู้กับปัญหาในลักษณะที่ต้องมีการเผชิญหน้ากับบุคคล/กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน

- ความยั่งยืนในการทำงานของภาคประชาสังคม นอกจากภาคประชาสังคมจะทำงานด้วยจิตใจที่มุ่งมั่นแล้ว ความยั่งยืนของการทำงานต้องรวมถึงการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อดำเนินกิจกรรม การสืบต่ออุดมการณ์ในการทำงาน การสร้างระบบการตรวจสอบติดตามของภาคประชาสังคมให้เป็นกลไกเชิงสถาบัน เป็นสิ่งที่จะสร้างความยั่งยืนในการทำงานของภาคประชาสังคม

- ค่านิยมของสังคมและกับดักทางวัฒนธรรม การทำงานของภาคประชาสังคมต้องปฏิเสธค่านิยมที่ถือว่าธุระไม่ใช่หรือแกว่งเท้าหาเสี้ยน ต้องถือว่าเรื่องประโยชน์สาธารณะเป็นเรื่องของทุกคนที่มีสิทธิจะเข้าไปมีส่วนร่วม การเห็นความสำคัญในการทำงานของภาคประชาสังคมในฐานะที่เป็นกลไกในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นองค์กรหาเรื่อง เป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนการทำงานของภาคประชาสังคมให้เติบโตต่อไป

- บรรยากาศทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการวิพากษ์วิจารณ์และตรวจสอบการทำงาน ไม่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกและดำเนินกิจกรรม

บทบาทของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชัน

ในกรณีทุจริตยาและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข*

รสนา โตสิตระกูล

เครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชัน

1. การรวมตัวของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชัน เกิดขึ้นจาก การรวมตัวเฉพาะกิจขององค์กรพัฒนาเอกชนจำนวน 30 องค์กร ในปี พ.ศ.2541 เพื่อทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบกรณีทุจริตยาและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข โดยเริ่มแรกนั้น ได้ก่อตั้งเป็นเครือข่าย 27 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสาธารณสุข

2. กรณีทุจริตยาและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข เป็นกรณีแรกที่ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยใช้กลไกตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ด้วยได้ร่วมกันเข้าชื่อจำนวน 52,224 รายชื่อ จาก 76 จังหวัดทั่วประเทศ

3. การเคลื่อนไหวเพื่อรวบรวมรายชื่อ ได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวาง ทั้งจากประชาชนและสื่อมวลชน และได้สร้างกระแสสังคมให้เกิดความสนใจในกรณีทุจริตยา โดยระหว่างที่ดำเนินการรวบรวมรายชื่อนั้น อดีตรัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง และอดีตปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้รับคำสั่งให้ดำรงราชการ

4. อย่างไรก็ตาม ปัญหาจากการเข้าชื่อเพื่อยื่นถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในขณะนั้น คือ การที่ยังไม่มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำให้การพิจารณาใช้รายชื่อดังกล่าวขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของประธานวุฒิสภา ซึ่งต่อมาภายหลังได้มีเงื่อนไขที่ต้องให้ผู้ริเริ่มต้องรับรองลายมือชื่อของผู้เข้าชื่อ และการกำหนดโทษต่อผู้ริเริ่มหากพบว่าการรับรองเป็นเท็จ ซึ่งการรับรองรายชื่อนั้นเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติ

5. นอกจากนี้ เครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน ยังได้ใช้ช่องทางทางกฎหมายอื่นๆ เพื่อติดตามตรวจสอบกรณีทุจริตยา ได้แก่ การใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.2540 เพื่อขอให้มีการเปิดเผยผลการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของทางราชการ

* เอกสารนี้ใช้เพื่อประกอบการประชุมระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 3 วันที่ 22-23 สิงหาคม 2548 โดยสรุปจากบทความทางวิชาการอันเป็นส่วนหนึ่งของชุดการศึกษา เรื่อง “พัฒนาการและบทบาทภาคประชาสังคมในการต่อต้านคอร์รัปชัน” ซึ่งประกอบด้วย ภาพรวมสถานการณ์ภาคประชาสังคมไทยและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ดร. กนกกาญจน์ อนุแก่นทนาย, กรณีศึกษาที่ 1: บทบาทของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชันในกรณีทุจริตยาและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข โดย รสนา โตสิตระกูล, กรณีศึกษาที่ 2: บทบาทสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ และอิสรินทร์ หนูเมือง, กรณีศึกษาที่ 3: บทบาทสหภาพนายความในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย คณัย อนันติโย

การยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เพื่อกล่าวหาอดีตรัฐมนตรี
ในกรณีร้ายแรงผิดปกติและขอให้มีการสอบสวนเพื่อยึดทรัพย์สินอดีตรัฐมนตรี การแจ้งความต่อพนักงาน
สอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อบริษัทที่ให้สินบนและต่อรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขในข้อหาละเว้นการ
ปฏิบัติหน้าที่

6. ในที่สุดผลของการเคลื่อนไหวของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนได้มีส่วนผลักดันให้มีการ
เอาผิดกับผู้กระทำผิด โดยนักการเมืองระดับสูงในกรณีทุจริตฯต้องได้รับโทษจำคุก และถูกยึดทรัพย์
ข้าราชการที่เกี่ยวข้องต้องออกจากราชการ

7. ความสำเร็จในการเคลื่อนไหวในกรณีนี้ เกิดขึ้นจาก ความร่วมมือหลายฝ่าย ได้แก่ ข้าราชการ
ในกระทรวงสาธารณสุข สื่อมวลชนที่ติดตามอย่างต่อเนื่อง และการทำงานอย่างเกะกะติดสถานการณ์ของ
เครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน

8. อย่างไรก็ตาม กรณีทุจริตฯยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนยังต้องทำงาน
ต่อไป เพื่อเป็นบทเรียนแก่สังคมไทยในการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน

9. อุปสรรคสำคัญในการทำงานของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน

- เงื่อนไขทางกฎหมายที่กำหนดให้ต้องมีการรับรองรายชื่อผู้ร่วมกันเข้าชื่อเพื่อถอดถอน
ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมาย 50,000 รายชื่อ ซึ่งสามารถทำได้ยากในทางปฏิบัติ

- การตีความทางกฎหมายที่พิจารณาว่าผู้เสียหายจากกรณีคอร์รัปชัน ที่สามารถยื่นข้อกล่าวหาได้
นั้นต้องเป็นผู้ที่เสียหายโดยตรง (หน่วยงานของรัฐ) แต่ประชาชนไม่ใช่ผู้เสียหายโดยตรงจึงไม่สามารถยื่นข้อ
กล่าวหาได้

- การข่มขู่และคุกคามผู้นำและผู้เกี่ยวข้องในการเคลื่อนไหว ทั้งการข่มขู่ทางโทรศัพท์ การขู่วาง
ระเบิด การถูกฟ้องคดีหมิ่นประมาท และการถูกกลั่นแกล้งจากผู้บังคับบัญชา

10 ข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มย่อย

- ควรมีการพิจารณาประเด็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตามประมวล
กฎหมายอาญา

- ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐไม่ยินยอมเป็นผู้เสียหาย ควรเปิดโอกาสให้องค์กร
ภาคประชาสังคมที่เป็นที่ยอมรับ เช่น สภานายความ สามารถเป็นผู้ฟ้องบุคคลหรือหน่วยงานในกรณี
ทุจริตคอร์รัปชัน

- การตรวจสอบกรณีทุจริตควรมีการตรวจสอบติดตามเพื่อนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษทั้ง
กระบวนการ ทั้งผู้ให้สินบน ผู้รับสินบน ผู้ที่อำนวยความสะดวกควมระดมร่วมคิด

- ควรส่งเสริมกระบวนการเข้าชื่อ 50,000 รายชื่อเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้
สามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติ

- ควรมีการแก้ไขอายุความของคดีทุจริตคอร์รัปชันให้ไม่มีอายุความ

ภาคผนวก

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบกรณีทุจริตยา

โดย เครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน

ปี 2541

6 ก.ย. ประชุมร่วมกันครั้งแรกขององค์กรพัฒนาเอกชน 27 องค์กร (ต่อมาภายหลังเพิ่มขึ้นเป็น 30 องค์กร) แลกเปลี่ยนเรียกร้องให้คณะกรรมการที่มี นพ.บรรลุ ศิริพานิช เป็นประธาน ที่แต่งตั้งโดยกระทรวงสาธารณสุขขึ้นตรงต่อนายกฯ มีอำนาจเรียกข้อมูล รัฐบาลต้องมีคำสั่งชัดเจนในการปกป้องแพทย์/เภสัชในการเปิดเผยข้อมูล เรียกร้องให้นายรักเกียรติ/นายธีรวัฒน์/นายคำรณ ลาออก และนพ.ปรากรม/ นพ.ณรงค์ศักดิ์/นพ.ธวัช ลาออก หากไม่แสดงความรับผิดชอบจะรวบรวม 50,000 ชื่อเพื่อขอให้ถอดถอนต่อไป

8 ก.ย. ขึ้นหนังสือเปิดผนึกถึงนายกฯ ที่ทำเนียบรัฐบาล ให้ดำเนินการให้คณะกรรมการสอบสวนที่ตั้งโดยกระทรวงฯ ขึ้นตรงต่อนายกฯ เพิ่มอำนาจการสืบสวนเป็นอิสระ ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูล และให้มีคำสั่งที่ชัดเจนในการปกป้องข้าราชการที่ออกมาให้ข้อมูล

9 ก.ย. แลกเปลี่ยนผ่านสื่อมวลชนถึงประชาชน ประกาศให้ลงประชามติ 50,000 ชื่อ โดยเริ่มให้ลงชื่อในวันที่ 11 ก.ย.2541

11 ก.ย. สัมมนาเรื่องกลไกทางสังคมและกฎหมายในการป้องกันทุจริตยาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และตั้งโต๊ะให้ลงชื่อวันแรก และมีแนวร่วม NGO. เข้าเพิ่ม 2 องค์กรเป็นเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน

16 ก.ย. แลกเปลี่ยนยืนยันเจตนารมณ์ในการรวบรวมรายชื่อต่อไป ถึงแก่นายรักเกียรติ สุขชนะจะลาออกและยังยืนยันข้อเรียกร้องเดิม

18 ก.ย. วางมาตรการเคลื่อนไหวหลังจาก นพ.บรรลุ ศิริพานิช แลกผลการสอบสวน

21 ก.ย. แลกข่าวร่วมกับคณะนิติศาสตร์ธรรมศาสตร์ ประกาศติดตามการดำเนินงานของรัฐบาล แก้ปัญหาคือ ควรพิจารณาสำรองราชการปลัดฯ ไปสำนักนายกฯ /แต่งตั้งกรรมการประกอบด้วยคนนอกเพื่อขยายผล ต่อจากชุดนพ.บรรลุ และให้ ปปป. ตรวจสอบและเปิดเผยทรัพย์สินนักการเมือง และขึ้นจดหมายต่อนายกรัฐมนตรีในวันที่ 24 ก.ย.

2 ต.ค. จัดประชุมใหญ่ในการเคลื่อนไหวเชิงรุกภายหลังไม่ได้รับการตอบสนองจากรัฐบาล และภาคประชาสังคมเรื่องกรณีทุจริตยาเอาผิดผู้มีอำนาจได้จริงหรือ ที่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

6 ต.ค. ขึ้นจดหมายต่อนายกร ทักษะรังสี รมว.สร. คนใหม่ เพื่อเรียกร้องใน 3 ประเด็น คือ ให้สอบวินัยร้ายแรงและสำรองราชการปลัดฯ ไปสำนักนายกฯ และริบปฏิรูปกระทรวงโดยเร็ว

5 พ.ย. ยื่นจดหมายเปิดผนึกต่อนายกร ทักษะรังสี โดยเรียกร้อง 3 ข้อให้นายกรฟ้องร้องผู้กระทำผิดให้ตรวจสอบคำสั่งยกเลิกราคากลางยา และเสนอให้นักวิชาการในกระทรวงมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์

21 พ.ย. ประชุมสรุปงานและวิพากษ์ผลสรุปการสอบสวนของ ปปป. ชุดที่ 1 ประกาศเมื่อวันที่ 20 พ.ย. 41

27 พ.ย. จัดเสวนา เรื่อง 50,000 ซื้อปราบทุจริตได้จริงหรือ? ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2 ธ.ค. ยื่นจดหมายต่อ ปปป. เพื่อให้เปิดเผยข้อมูลการสอบสวน และ ปปป. ตอบกลับไม่เปิดเผยข้อมูล โดยอ้างมาตรา 25 ตามกฎหมาย ปปป.

ปี 2542

2 ก.พ. แฉลงข่าวภายหลังเข้าพบนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รัฐมนตรีกำกับดูแล ปปป. เพื่อให้ชั้นบัญชีคำบริษัทยาและตรวจสอบการยกเลิกราคากลางยาของนายรักเกียรติ ที่ขัดระเบียบการจัดซื้อพัสดุของสำนักงานฯ (กพ.)

18 ก.พ. จัดเวทีอภิปราย เรื่อง จาก ปปป. สู่ ปปช. มีอะไรแตกต่าง กรณีประสิทธิภาพในการตรวจสอบเรื่องทุจริตยาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

19 ก.พ. ยื่นจดหมายเอกสาร 50,000 ชื่อ ต่อประธานวุฒิสภา (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) ครั้งที่ 1

23 ก.พ. เข้าพบนายกร ที่ทำเนียบรัฐบาลเพื่อสอบถามความคืบหน้าตามข้อเรียกร้อง

22 มี.ค. แฉลงข่าวคัดค้านกรณีพ.ปราชญ์ วุฒิสภา ประกาศกลับคืน สธ. และเรียกร้องให้อยู่ที่สำนักงานฯ เป็นการถาวร และยืนยันการเป็นตัวแทนเครือข่าย 30 องค์การของ น.ส.รสนา โตสิตระกูล แต่ขอเปลี่ยนตัวแทนเป็นนายเดช พุ่มคชา เนื่องจากถูก นพ.ปราชญ์ ฟ้องหมิ่นประมาท และยื่นหนังสือผ่านศูนย์ร้องทุกข์ทำเนียบรัฐบาล ในการพิจารณาขยับขึ้นพ.ปราชญ์ กลับกระทรวงฯ ด้วยเหตุผลการสอบสวนในส่วนผู้บริหารยังไม่เสร็จ การเสนอ 50,000 ชื่อถอดถอนยังอยู่ระหว่างดำเนินการ และการประกาศยกเลิกราคากลางยา ปปป. ยังไม่ได้นำเสนออย่างจริงจัง

29 มี.ค. ยื่นจดหมายถึงนายกร ทักษะรังสี ให้ยับยั้งการกลับคืน สธ. ของ นพ.ปราชญ์ และรื้อสรรหาปลัดกระทรวงสาธารณสุขคนใหม่โดยเร็ว

20 เม.ย.

- ยื่นจดหมายต่อนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เพื่อเร่งรัด การทำงานของ ปปป.

- ยื่นจดหมายอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามมาตรา 58 เพื่อให้ ปปป. เปิดเผยข้อมูล และ สขร. ได้มีคำวินิจฉัยให้ ปปป. เปิดเผยผลสอบในวันที่ 30 มี.ย. 42

- ยื่นจดหมายเพื่อขอผลการวินิจฉัยเรื่องการประกาศยกเลิกราคากลางยาจาก กพ.

23 เม.ย. ยื่นเอกสารเกี่ยวกับ 50,000 ชื่อกลับไปยังสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เป็นครั้งที่ 2

20 พ.ค. แลงข่าวคัดค้านการที่รัฐบาลจะให้นายรักเกียรติ สุขธนะ กลับเข้าร่วมคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง

29 พ.ค. ขึ้นจดหมายต่อนายกรัฐมนตรี (นายชวน หลีกภัย) ให้ตั้งกรรมการสอบ นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์

3 มิ.ย.

- ขึ้นจดหมายต่อนายกร ทักษะรังสี ให้เปิดเผยผลสอบวินัยร้ายแรง นพ.ยิ่งเกียรติ ไพศาลอัมพงค์ และ นพ.วรยุทธ์ เจียรสวางค์

- ขึ้นเอกสารเกี่ยวกับ 50,000 รายชื่อ กลับไปยังสำนักงานเลขานุการวุฒิสภา เป็นครั้งที่ 3

18 มิ.ย. แลงการณ์เรียกร้องให้นายกฯ แสดงท่าทีชัดเจนกรณี นพ.ปรากรม และสนับสนุนคำสั่งสอบวินัยร้ายแรง นพ.ปรากรม และ นพ.ธวัช สุนทราจารย์

13 ก.ค. ขึ้นจดหมายต่อพรรคประชาธิปัตย์ ให้เป็นแกนนำในการรวบรวมเสียง 1 ใน 4 ของสภาเพื่อถอดถอนนักการเมืองแทนประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 303

20 ส.ค. ขึ้นจดหมายต่อปลัดสำนักนายกฯ ให้ยับยั้งการย้าย (คินตัว) ผู้อำนวยการ สขร. (นายสุรสีห์ โกศลนาวิน) ไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพราะเชื่อว่าเป็นการกลั่นแกล้งหลังจากมีคำสั่งให้เปิดเผยข้อมูลของ ปปป.

11 ก.ย. สัมมนา เรื่อง 1 ปีทุจริตยาสังคมไทยได้อะไร ที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

12 พ.ย. ขึ้นจดหมายต่อเลขาธิการ ก.พ.ขอทราบข้อมูลเกี่ยวกับการยกเลิกคำสั่งสอบ นพ.ปรากรม และ นพ.ธวัช เนื่องจากมีข่าวอนุกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์ของ ก.พ. (อกพ.ร้องทุกข์) มีความเห็นให้ยกเลิกคำสั่งสอบวินัยร้ายแรง และนางทิพาจิตตอบจกหมายกลับในวันเดียวกันว่ายังไม่ได้มีคำสั่งยกเลิกแต่อย่างใด

29 พ.ย. ขึ้นจดหมายถึงเลขาธิการ ก.พ. อีกครั้งใน 2 ประเด็นคือขอทราบมติของ อ.ก.พ. ร้องทุกข์ให้ชัดเจน และขอความเห็นประกอบมติดังกล่าว

8 ธ.ค.

- ขึ้นจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมในฐานะประธาน ก.พ.

- ขึ้นจดหมายถึงคณะกรรมการ ก.พ.เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมในการพิจารณาคำสั่งสอบวินัยร้ายแรง ซึ่งได้แนบสำเนาคำพิพากษาที่ศาลอาญามีคำสั่งไม่ฟ้อง น.สรสนา โตสิตระกูล ที่ถูก นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์ ฟ้องหมิ่นประมาท

17 ธ.ค. แลงข่าวไม่ไว้วางใจรัฐบาลในการแก้ปัญหากรณีทุจริตยา โดยจะขึ้นจดหมายให้ ปปป. สอบสวนนักการเมือง และขอให้นายกร ทักษะรังสี เปิดเผยผลสอบวินัยร้ายแรง นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์ และนพ.ธวัช สุนทราจารย์ ชุดที่มีนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ เป็นประธาน ซึ่งนายกร เป็นคนแต่งตั้ง

ปี 2543

24 ม.ค. ยื่นจดหมายต่อ ปปช. กล่าวหานายรักเกียรติ สุขชนะ กรณีร่ำรวยผิดปกติ ประเด็นมีเงินไหลเวียนในบัญชี 18 ล้าน

14 ก.พ.

- ยื่นจดหมายต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน ก.พ. ให้ตัดสินใจให้ชัดเจนกรณีสอบวินัยร้ายแรง นพ.ปรากรม และนพ.ทวี
- ปปช. เรียกตัวแทน 30 องค์กรเข้าให้ข้อมูลต่อประธานอนุกรรมการสอบฯ (คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ฯ)

16 ก.พ. แลงข่าวภายหลังเข้าพบ ปปช. และเรียกร้องให้เปิดเผยผลสอบสวนต่อเนื่องและให้เชื่อมโยงการสอบกรณีของนายจิรายุ จรัสเสถียร เชื่อมโยงกับนายรักเกียรติ ด้วยเพราะมีการกล่าวถึงชื่อของบุคคลทั้งสองในสำนวนสอบของ ปปป.

22 ก.พ.

- ยื่นหนังสือต่อผู้อำนวยการ สขร. เพื่ออุทธรณ์ให้ ปปช. เปิดเผยแพร่ผลสอบต่อเนื่องในประเด็นเงิน 18 ล้าน และการยกเลิกราคากลางยา และ สขร. มีจดหมายตอบปฏิเสธการเปิดเผยโดยอ้างว่าการสอบสวนวินัยฯ ยังไม่เสร็จสิ้น
- ยื่นจดหมายต่อผู้อำนวยการ สขร. เพื่ออุทธรณ์ให้เปิดเผยผลสอบวินัยร้ายแรง นพ.ยิ่งเกียรติ ไพศาล อึ้งพงศ์ และนพ. วรยุทธ์ เจียรสดาวงศ์ และเมื่อ 6 มี.ค. 43 ทาง สขร. ได้ส่งรายชื่อคณะทำงานตามเรื่องจำนวน 5 คน

18 มี.ค. ศาลยกคำร้องการอุทธรณ์ของ นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์ ที่ฟ้องหมิ่นประมาทนางสาวรสนา โตสิตระกูล และพวก

5 เม.ย. เข้าพบประธาน ปปช. เพื่อเร่งรัดการสอบสวนนักการเมืองกรณีทุจริตยา เนื่องจากเรื่องเงียบหายไป

30 พ.ค. ยื่นหนังสือต่อนายกร ทักษะรังสี ให้มีคำสั่งให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะประธานบอร์ด องค์การเภสัชกรรม พิจารณาโทษผู้บริหาร 4 คนขององค์การเภสัชฯกรณีทุจริตยา และให้สอบขยายผล และแถลงให้กำลังใจ สสจ. 34 จังหวัด ให้ออกมาพูดความจริงกรณีทุจริตยา

19 ก.ค. ยื่นหนังสือต่อนายกร ทักษะรังสี ขอให้พิจารณาปลดบอร์ดองค์การเภสัชกรรม เนื่องจากขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

10 ส.ค. ร่วมกับวุฒิสภาจัดเวทีอภิปรายในวาระครบ 2 ปีกรณีทุจริตยา ในเรื่อง บทบาทวุฒิสภากับการตรวจสอบกรณีทุจริตยา ที่อาคารรัฐสภา 2

11 ส.ค. ยื่นจดหมายถึงนายกร ทักษะรังสี ขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการองค์การเภสัชกรรมใหม่

21 ก.ย. ยื่นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการการสาธารณสุข วุฒิสภา ขอให้กรรมการฯ เร่งรัดการสอบสวนของ ปปช. ในกรณีทุจริตยา

ปี 2544

2 พ.ค. ยื่นหนังสือต่อประธานกรรมการและกรรมการองค์การเภสัชกรรม ขอให้พิจารณาผลการสอบสวนองค์การเภสัชกรรมในกรณีทุจริทยา อย่างเที่ยงธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม

31 พ.ค. เข้าพบนางสุภารัตน์ เกตุราพันธ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขคนใหม่ เพื่อเร่งรัดให้ติดตามผู้กระทำความผิดในกรณีทุจริทยามาลงโทษ โดยมีประเด็นที่พูดคุย คือ

- กรณี 34 จังหวัด ที่ทุจริตจัดซื้อผ่านองค์การเภสัชกรรม
- กรณีพิจารณาโทษผู้บริหารองค์การเภสัชกรรม
- กรณีสอบวินัยร้ายแรงนพ.ปรากรม และ นพ.รัช ที่ยังมีข้อกฎหมายค้างคาอยู่ และกรณีการสอบสวนนักการเมืองของ ปปช.

27 มิ.ย. ยื่นหนังสือต่อประธาน ปปช. ขอให้ทบทวนเลื่อนการประชุมเพื่อลงมติในกรณีเกี่ยวกับการทุจริทยาของนายจิรายุ จรัสเสถียร และนายณรงค์ศักดิ์ เสงไชยศรี เพราะมีองค์ประกอบของกรรมการ ปปช. ที่อาจทำให้มีผลต่อการลงมติต่อคดีได้ จนกว่าจะมีกรรมการ ปปช. ครบจำนวน

25 ก.ย. จัดเวทีอภิปราย เรื่อง 3 ปีทุจริทยา ณ ห้องประชุม 13 คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8 ต.ค. ยื่นจดหมายถึง นพ.พรหมมินทร์ เลิศสุริย์เดช เลขาธิการสำนักนายกรัฐมนตรี ขอให้เปิดเผยผลสอบสวนกรณี นพ.ปรากรม วุฒิพงศ์ ชุตินันท์ พ.ต.ต.ยงยุทธ สารสมบัติ เป็นประธาน

11 ต.ค. ยื่นหนังสือต่อประธาน ปปช. ขอให้ดำเนินการส่งเรื่องการยกเลิกราคากลางยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157

- ต่อมา ปปช. แจ้งข้อกล่าวหานายรักเกียรติ สุขธนะ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เมื่อ 21 มกราคม 2545 ใน 3 ส่วน คือ

- 1) ร่ำรวยผิดปกติ
- 2) แจ้งทรัพย์สินหนี้สินเป็นเท็จ
- 3) ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยเรียกรับสินบนจากผู้แทนบริษัทค้าขายยาจากการยกเลิกราคากลางยาในกรณีทุจริทยาและเวชภัณฑ์

ปี 2545

27 ส.ค. - 1 ก.ย.

- นางสาวรสนาให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนต่อกรณีทีนายรักเกียรติถูก ปปช.กล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติ โดยเฉพาะการอ้างถึงเงินที่ได้จากการพนันว่าการพนันเป็นการฟอกเงินหรือไม่

- ซึ่งต่อมานายรักเกียรติ ได้ฟ้อง น.ส.รสนา ใน 4 จังหวัด คือ อุตรธานี สกลนคร หนองบัวลำภู และมหาสารคาม

- นายรักเกียรติ ได้พิมพ์หนังสือสมุดปกขาวเพื่อแก้ไขข้อกล่าวหาของ ปปช. กรณีความร้ายวัย ผิดปกติ ซึ่งถูกกล่าวหาโดยเครือข่าย 30 องค์การพัฒนาเอกชน ได้กล่าวพาดพิงถึง น.ส.รสนา ในทางหมิ่น ประมาทว่าตั้งเครือข่าย 30 องค์การฯ เพื่อผ่องถ่ายงบประมาณจากกระทรวงสาธารณสุขโดยไม่สุจริต และมา เคลื่อนไหวกรณีทุจริตยาเพราะไม่พอใจที่ถูกตัดงบประมาณสนับสนุน

- ต่อมา น.ส.รสนา จึงได้มีการฟ้องหมิ่นประมาทต่อ นายรักเกียรติ เพื่อพิสูจน์ความจริงภายหลัง ศาลอาญาไต่ถามถึงให้ถอนฟ้องกันทั้ง 2 ฝ่าย

ปี 2546

30 ก.ย. ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษายืนต่อพยานรักเกียรติ สุขธนะ จำนวน 233,880,000 บาท ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

28 ต.ค. ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พิพากษาจำคุกนายรักเกียรติ สุขธนะ เป็นเวลา 15 ปี ในฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

29 ต.ค. แฉลงข่าวกรณีศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตัดสินจำคุก นายรักเกียรติ เป็นเวลา 15 ปี โดยเห็นว่าผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบาย สำคัญในการปราบคอร์รัปชันขอรัฐบาล ซึ่งเห็นได้จากการไม่ดำเนินการใดๆ และมีความพยายามขัดขวาง กระบวนการยุติธรรมในการปกป้องผู้เกี่ยวข้องกับการทุจริตยา

6 พ.ย. ขึ้นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เหตุผลในการขอให้ปรับเปลี่ยนตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในการปรับคณะรัฐมนตรี

7 พ.ย. ขึ้นหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอคัดค้าน นพ.เจริญ ตฤณวุฒิพงศ์ และ นายเรืองรัตน์ บัวสัมฤทธิ์ เป็นกรรมการในคณะกรรมการสอบสวนที่มี นายชงทอง จันทรางศุ เป็น ประธาน เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีนี้ และยังเคยเป็นกรรมการสอบสวนที่พยายามปกป้อง ผู้เกี่ยวข้องในกรณีทุจริตยา

26 พ.ย. ขึ้นหนังสือถึง ปปช. ให้ดำเนินการสอบสวน นพ.ณรงค์ศักดิ์ อังคะสุวพลา สืบเนื่องจาก กรณีการตั้งเรื่องยกเลิกราคากลางยาให้รัฐมนตรี เพราะมีข้อมูลใหม่จากคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนก คดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ตัดสินจำคุกนายรักเกียรติ 15 ปีในข้อหายกเลิกราคากลางยาเพื่อเอื้อ ประโยชน์ต่อบริษัทในการขายยาแพงแก่ สร. และมีการรับสินบน 5 ล้านบาทจากบริษัท

22 ธ.ค. ขึ้นจดหมายถึง นายชงทอง จันทรางศุ ประธานคณะกรรมการสอบสวนเกี่ยวกับกรณี ทุจริตยา เพื่อขอให้เปลี่ยนตัวกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ เนื่องจากวางตัวไม่ เหมาะสม โดยได้ร่วมแถลงข่าวกับโฆษกกระทรวงสาธารณสุข บิดเบือนข้อมูลออกสมุดปกขาวกรณี ทุจริตยา

ปี 2547

6 ม.ค. ขึ้นจดหมายถึง ปปช. ขอให้ไต่สวน นายวิช สุทธาจารย์ เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีทุจริตในหลายประการ เช่น การเปลี่ยนหมวดงบประมาณ การเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

8 ม.ค. แลงข่าว เปิดโปงสมุคปกขาวของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากเนื้อหาของสมุคปกขาวนั้นเป็นการพยายามบิดเบือนข้อเท็จจริงของคำพิพากษาศาล เพื่อต้องการยุติที่จะสอบสวนข้าราชการประจำที่เป็นผู้ขงเรื่องการยกเลิกราคากลางยา

12 ม.ค. ขึ้นจดหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอให้แจ้งความดำเนินคดีอาญากับบริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด ในฐานะเป็นผู้ให้สินบนกับ นายรักเกียรติ สุขชนะ จำนวน 5 ล้านบาท

31 มี.ค. แลงข่าววิพากษ์ผลสอบสวนของคณะกรรมการชุดที่มี นายธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน เพราะเป็นการสอบสวนที่ต่ำกว่ามาตรฐานทั่วไปและมีการใช้ข้อมูลอย่างบิดเบือน อาทิเช่น การยกเลิกราคากลางยา การเปลี่ยนหมวดงบประมาณ และการเพิ่มเติมมติคณะรัฐมนตรี

1 เม.ย. ขึ้นจดหมายถึงนายกรัฐมนตรี ขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบกรณีทุจริตในภาพรวม โดยทางเครือข่ายฯเสนอรายชื่อบุคคล 6 ท่าน ได้แก่

- 1) ญ.คุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา อดีตกรรมการ ปปช.
- 2) นพ.บรรลु ศิริพานิช อดีตประธานสอบข้อเท็จจริงกรณีทุจริตยา
- 3) นายวสันต์ พานิช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- 4) นายสั ก กอแสงเรือง นายกสภานายความ
- 5) ผศ.ดร.นวลน้อย ตริรัตน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ
- 6) ญ.ผศ.สำลี ใจดี

7 เม.ย. ขึ้นจดหมายถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ขอให้เปิดเผยผลการสอบสวนฉบับสมบูรณ์ของคณะกรรมการชุดที่มี นายธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน และของคณะอนุกรรมการชุดที่มี นายอรรถพล ใหญ่สว่าง เป็นประธาน

- ต่อจากนั้นได้ขึ้นจดหมายอีก 1 ฉบับขอให้กระทรวงสาธารณสุขแจ้งความดำเนินคดีอาญากับนายสุกชัย วีระภูษณ์ บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด

- จากนั้นจึงเดินทางไปยังรัฐสภาขึ้นจดหมายถึง นายวีระพงษ์ สกลกิตติวัฒน์ ประธานคณะกรรมการธิการสาธารณสุขวุฒิสภา ขอให้มีการสอบหาข้อเท็จจริงในเรื่องทุจริตยา

26 เม.ย. ทูลเกล้าถวายฎีกาให้ทรงไม่โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งข้าราชการที่มัวหมองกรณีทุจริตยาขึ้นสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูง

8 มิ.ย. ขึ้นจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีผ่านผู้ไปรษณีย์หน้าบ้านพิษณุโลก เพื่อขอให้สั่งการให้มีคำสั่งฟ้อง นายสุกชัย วีระภูษณ์ ในฐานะให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐ

20 ธ.ค. น.ส.รสนา โตสิตระกูล ตัวแทนเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน เข้าแจ้งความต่อ พล.ต.ต.วินัย ทองสอง ผู้บังคับการกองปราบปราม ให้ดำเนินคดีกับ นายสุภชัย วีระภุชงค์ บริษัท ไทยนครพัฒนา จำกัด ในฐานะให้สินบนต่อเจ้าหน้าที่รัฐกรณีทุจริตยา

ปี 2548

31 ม.ค. น.ส.รสนา โตสิตระกูล ตัวแทนเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชน เข้าแจ้งความต่อ กองปราบปรามให้ดำเนินคดี นางสุภารัตน์ เกตุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในข้อหา ละเว้นไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 กรณีไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดกรณีทุจริตยา ตามผลการสอบสวนชุด นายชงทอง จันทรางศุ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข
- 2) นายสุภชัย วีระภุชงค์
- 3) นพ.ยิ่งเกียรติ ไพศาลอักษรพงษ์
- 4) นพ.วรยุทธ เจียรผลาวงศ์

รายชื่อเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์ปชั่น

1. คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.)

409 ชั้น3 ตึกมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ช.โรหิตสุข เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร.(02) 691 1216 ,(02) 690 2649 โทรสาร (02) 691 1216

2. คณะกรรมการองค์การพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ (กพอ.)

801/21 ซ.งามวงศ์วาน27 ถ.งามวงศ์วาน ด.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (02) 953 5355-6 โทรสาร (02) 952 5180

3. เครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์

48/282 เซ็นเตอร์เพลส ถ.สุขาภิบาล3(รามคำแหง) เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240

4. มูลนิธิเด็ก

95/24 หมู่6 ซ.เกียรติร่วมมิตร ถ.พุทธมณฑลสาย4 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220

โทร. (02) 814 1481-7 โทรสาร (02) 814 0369

5. มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม

409 ชั้น2 ตึกมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ช.โรหิตสุข เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร. (02) 691 0437-9 โทรสาร (02) 691 0437-9

6. มูลนิธิสุขภาพไทย

520/1-2 ซ.16 ถ.เทศบาลรังรักษ์เหนือ ลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร. (02) 954 3490-1 โทรสาร (02) 954 3490-1

7. มูลนิธิหมอชาวบ้าน

36/6 ซ.ประดิพัทธ์ 10 ถ.ประดิพัทธ์ สามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. (02) 278 0481, (02) 278 1616 โทรสาร (02) 271 1806

8. มูลนิธิโกมลคีมทอง

8/23 ซ.บ้านช่างหล่อ ถ.พรานนก เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทร. (02) 411 3774 , (02) 866 2721-2 โทรสาร (02) 866 2722

9. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค

211/2 ซ.งามวงศ์วาน31 ถ.งามวงศ์วาน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (02) 952 5060-2 โทรสาร (02) 580 9337

10. มูลนิธิฟื้นฟูชนบท

108/725 ซ.แจ้งวัฒนะ4 แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

โทร. (02) 521 8778-9 ,(02) 521 8780 โทรสาร (02) 521 8782

11. มูลนิธิอารมณพงศ์พจน์

264/57-58 ถ.สุขสวัสดิ์ ซอย13 แขวงบางปะแก้ว เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพฯ 10140

โทร. (02) 428 0334 ,(02) 428 4358 โทรสาร (02) 428 4358

12. สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน

109 ถ.สุทธิสารวินิจฉัย สามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร.(02) 275 4231-3 โทรสาร (02) 275 4230

13. สมาคมพิทักษ์ผลประโยชน์ผู้บริโภค

ติดต่อกับ อาจารย์เทวี โพธิ์ผละ โทร.(01) 438 4941

14. เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก

912 ถ.งามวงศ์วาน 31 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (02) 591 1195-6 โทรสาร (02) 591 1195-6

15. เครือข่ายสิทธิภูมิปัญญาไทย

801/8 ซ.งามวงศ์วาน 27 ถ.งามวงศ์วาน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (02) 952 7371 ,(02) 952 7953 โทรสาร (02) 952 7371

16. คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา

409 ชั้น3 ตึกมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ซ.โรหิตสุข เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร. (02) 691 0408, (02) 690 2946 โทรสาร (02) 691 0409

17. คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา

29/15 ซ.รามคำแหง21 ถ.รามคำแหง แขวงวังทองหลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10310

โทร. (02) 314 7385-6 โทรสาร (02) 314 7385-6

18. คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนเพื่อการสาธารณสุขมูลฐาน (คปอศ.)

211/2 ซ.งามวงศ์วาน31 ถ.งามวงศ์วาน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. (02) 952 5060-2 โทรสาร (02) 580 9337

19. คณะกรรมการประสานงานองค์กรประชาชนอีสาน

ติดต่อกับ คุณวีรพล โสภากา โทร.(01) 859 3740

20. เสริมศึกษาลัย

666 ถ.เจริญนคร เขตคลองสาน กรุงเทพฯ 10600

โทร. (02) 438 9331-2 ต่อ 108-109 โทรสาร (02) 860 1277

21. ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อสังคม

21 ถ.เณรแก้ว ซอย2 ต.ท่าระหัด อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000

โทร. (035) 500 803 โทรสาร (035) 521 883

22. โครงการคุ้มครองผู้บริโภค สภาสตรีแห่งชาติ
514 บ้านมนังคศิลา ถ.หลานหลวง เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. (02) 281 0081 , (02) 281 0060 โทรสาร (02) 281 2189
23. โครงการบริโภคเพื่อชีวิต จังหวัดสงขลา
132/2 ซ.10 ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110
โทร. (074) 239 594 โทรสาร (074) 230 292
24. โครงการเข้าถึงเอดส์ (ACCESS)
48/282 เซ็นเตอร์เพลส ถ.สุขาภิบาล3(รามคำแหง) เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240
โทร. (02) 372 2113-4 โทรสาร (02) 372 2116
25. โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ
409 ชั้น4 ตึกมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม ซ.โรหิตสุข เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
โทร. (02) 691 0718-20 โทรสาร (02) 691 0714
26. โครงการทางเลือกเพื่อเกษตรกรและผู้บริโภค (กรีนเน็ต)
183 ตึกกรีเอ็นท์เฮาส์ ชั้น1 ถ.ราชดำริ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. (02) 651 9055-6 โทรสาร (02) 651 9072
27. กลุ่มศึกษาพลังงานทางเลือกเพื่ออนาคต
97/90 หมู่บ้านเกร็ดแก้วการ์เด็นท์ 3 ถ.ประชาชื่น อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทร. (02) 591 5840 , (02) 951 9251 โทรสาร (02) 591 5840
28. กลุ่มศึกษาและรณรงค์มลภาวะอุตสาหกรรม
801/8 ซ.งามวงศ์วาน27 ถ.งามวงศ์วาน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทร. (02) 952 7606 โทรสาร (02) 952 7606
29. มูลนิธิดวงประทีป
34 ถ.อาจณรังค์ เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
โทร. (02) 671 4045-8 โทรสาร (02) 249 5254
30. มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
100/475 หมู่2 ถ.แจ้งวัฒนะ 10 แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทร. (02) 574 1381 , (02) 574 3753 โทรสาร (02) 982 1477

บทบาทของสภานายความกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน*

คนัย อนันติโย

สภานายความ

1. สภานายความเป็นองค์กรวิชาชีพอิสระของนักกฎหมายภาคเอกชน จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ซึ่งกำหนดให้ทนายความทุกคนเป็นสมาชิก มีฐานะเป็นนิติบุคคล

2. การเกิดขึ้นของสภานายความมีที่มาจากการยกร่างพระราชบัญญัติทนายความปี พ.ศ. 2522 เป็นการเกิดขึ้นเพื่อเรียกร้องให้ได้มาซึ่ง สภานายความ ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2523 และได้นำเสนอต่อนายชวน หลีกภัย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีและดำเนินการต่อไปจนถึงปี พ.ศ. 2528 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา

3. สภานายความเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในเรื่องต่างๆ เช่น การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ที่ต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชัน การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันกับองค์กรอื่นๆ การดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อแสดงจุดยืนของสภานายความ เป็นต้น

4. บทบาทการทำงานในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของสภานายความ เป็นบทบาทที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ ส่งเสริมความสามัคคีและผดุงเกียรติของสมาชิกสภานายความ ส่งเสริมและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสภานายความและส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่และให้การศึกษแก่ประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย โดยประชาชนผู้มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย ต้องเป็นผู้ยากไร้และไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ประกอบด้วย การให้ คำปรึกษาหรือแนะนำเกี่ยวกับกฎหมาย การร่างนิติกรรมสัญญา การจัดหาทนายความว่าต่างแตกต่าง

5. บทบาทของสภานายความที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันสามารถจำแนกได้ดังนี้

- บทบาทเชิงวิชาชีพ ในการดูแลวิชาชีพของทนายความตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 ที่แบ่งหมวดหมู่ในการกำกับดูแลและวางกฎระเบียบรูปแบบไว้ในด้านต่างๆ

- บทบาทเชิงส่งเสริมและช่วยเหลือ เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ ที่ทำงานเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและมีเหตุให้ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี สภานายความได้จัดหา

* เอกสารนี้ใช้เพื่อประกอบการประชุมระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 3 วันที่ 22-23 สิงหาคม 2548 โดยสรุปจากบทความทางวิชาการอันเป็นส่วนหนึ่งของชุดการศึกษา เรื่อง “พัฒนาการและบทบาทภาคประชาสังคมในการต่อต้านคอร์รัปชัน” ซึ่งประกอบไปด้วย ภาพรวมสถานการณ์ภาคประชาสังคมไทยและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ดร.กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย, กรณีศึกษาที่ 1: บทบาทของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชันในกรณีทุจริตและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข โดยธนา โสภิตระกูล, กรณีศึกษาที่ 2: บทบาทสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์และอิสรินทร์ หนูเมือง, กรณีศึกษาที่ 3: บทบาทสภานายความในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดยคนัย อนันติโย

ทนายความว่าต่างแก้ต่างให้ประชาชน จากสถิติการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายปี พ.ศ. 2545 ของสภาทนายความ พบว่าประชาชนร้องขอความช่วยเหลือทางกฎหมายทั้งหมด 40,516 เรื่อง

- บทบาทเชิงวิชาการ รวมถึงการวิเคราะห์ลักษณะและข้อบกพร่องของกฎหมายที่จะมีผลต่อการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน การแสดงความคิดเห็นทางวิชาการต่อสาธารณชนและการให้คำแนะนำ

- บทบาทเชิงการเคลื่อนไหว สภาทนายความได้มีบทบาทในการติดตามปัญหาการคอร์รัปชันในกรณีเฉพาะด้วยการเผยแพร่ วิเคราะห์ ติดตามโครงการ นโยบายของรัฐบาลที่ออกมาว่ามีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไร มีความเหมาะสมและจะก่อให้เกิดการคอร์รัปชันได้หรือไม่

- บทบาทเชิงรุก สภาทนายความได้เปิดศูนย์ต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อประชาชนหากมีเรื่องร้องเรียนสามารถแจ้งข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อที่จะนำมากลั่นกรองแล้วเสนอเป็นแนวทางการแก้ไขกฎหมาย รวมทั้งเสนอพฤติกรรมกระทำความผิดไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

- บทบาทการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ สภาทนายความได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยหน่วยงานอื่นในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เช่น การเข้าร่วมเป็นอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการทุจริตของสภาผู้แทนราษฎรหรือการเข้าไปเป็นทนายความฟ้องคดีแทนคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นไม่ตรงกับอัยการสูงสุด

6. การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันของสภาทนายความที่ผ่านมา ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง แม้ว่าภารกิจส่วนใหญ่ในการช่วยเหลือประชาชนทางคดีแพ่งและอาญาจะพบว่าหลายคดีมีประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันเกี่ยวข้อง แต่ทางสภาทนายความไม่ได้เข้าไปดูหรือสืบสวนต่อ เพราะต้องจัดการกับคดีเฉพาะหน้าซึ่งเป็นส่วนที่ประชาชนต้องการตามวัตถุประสงค์เท่านั้น ทำให้การจัดการต่อปัญหาคอร์รัปชันที่ผ่านมา ยังไม่ครอบคลุมและรอบด้าน ดังนั้น สภาทนายความควรจัดโครงสร้างให้มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงต่อการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

7. นอกจากนี้การแก้ปัญหาคอร์รัปชันอื่นๆ ได้แก่ กฎหมายคุ้มครองทนายความหรือตัวแทนทำงานหรือดำเนินการตรวจสอบเพื่อประโยชน์ของประชาชน การขาดหน่วยบริการสาขาของสภาทนายความในการรับเรื่องร้องทุกข์จากการคอร์รัปชันยังมีน้อย ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

8. ข้อเสนอแนะ การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันต้องมองอย่างรอบด้านโดยรวมถึง คอร์รัปชันในเชิงลักษณะของนโยบาย ที่ผู้มีอำนาจในการบริหารหรือผู้มีอำนาจในการออกกฎหมายและทำเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองญาติพี่น้องและพวกพ้อง ภาคประชาชนจึงต้องรู้เท่าทัน มีขีดความสามารถติดตามตรวจสอบและมีกฎหมายคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและผู้ที่ทำหน้าที่ติดตามปัญหาคอร์รัปชันเพื่อสวัสดิภาพในชีวิตและทรัพย์สิน

บทบาทสื่อมวลชนในการแก้ปัญหาคอร์รัปชัน*

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์

อิศรินทร์ หนูเมือง

สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

บทบาทของสื่อมวลชนในการต่อต้านคอร์รัปชัน

1. ในระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วมสื่อมวลชนเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอย่างอิสระ เป็นช่องทางในการเรียนรู้ร่วมกัน และยังมีบทบาทในการตรวจสอบอำนาจรัฐด้วย สื่อมวลชนมีหน้าที่ทางสังคมเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (watchdog) คอยบอกให้สมาชิกสังคมรู้ว่า เกิดอะไรขึ้นรอบๆบ้านของตน เน้นอนว่า ในการทำหน้าที่ดังกล่าว ย่อมหนีไม่พ้นการตรวจสอบการฉ้อราษฎร์บังหลวง และการคอร์รัปชัน
2. หน้าที่ในการตรวจสอบคอร์รัปชันของสื่อมวลชนมีหลักฐานยืนยันว่ามีมาเป็นเวลานานหลายสิบปี จากการรวบรวมข่าวที่เคยได้รับรางวัลข่าวยอดเยี่ยมและรางวัลชมเชย ของมูลนิธิ อิศรา อมันตกุล สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2515-2542 จำนวน 40 ข่าว พบว่าร้อยละ 80 ของข่าวที่ได้รับรางวัลเป็นข่าวการทุจริต และการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของนักการเมืองและข้าราชการ
3. สื่อมวลชนมีส่วนสำคัญที่ทำหน้าที่เป็น “ตัวเร่งให้เกิดการแก้ปัญหา” เหมือนสารเคมีชนิดหนึ่งที่เป็นตัวเร่งทำให้เกิดฝนตก ทำให้ประชาชนตระหนักถึงภัยของปัญหาการคอร์รัปชัน ว่าเป็นปัญหาของชาติ ต้องร่วมกันแก้ไขให้หมดไป มีส่วนทำให้ภาคประชาชนมีความรู้และมีความเข้มแข็งในการเป็นแนวร่วมกับสื่อ และเป็นแนวร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน
4. บทบาทที่สำคัญที่สุดคือ “การตรวจสอบ” รายงานข้อมูลเชิงลึก หรือนำข้อเท็จจริงมาตีแผ่ สามารถกดดันบุคคล หน่วยงาน องค์กรที่รับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดการแก้ไขปัญหา เช่น การออกมาตรการในการป้องกันคอร์รัปชัน (วัวหายล้อมคอก) หรือลงโทษผู้กระทำความผิด หรือผู้อยู่เบื้องหลังการ

* เอกสารนี้ใช้เพื่อประกอบการประชุมระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรมครั้งที่ 3 วันที่ 22-23 สิงหาคม 2548 โดยสรุปจากบทความทางวิชาการอันเป็นส่วนหนึ่งของชุดการศึกษา เรื่อง “พัฒนาการและบทบาทภาคประชาสังคมในการต่อต้านคอร์รัปชัน” ซึ่งประกอบด้วย ภาพรวมสถานการณ์ภาคประชาสังคมไทยและการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ดร. กนกกาญจน์ อนุแก่นทราย, กรณีศึกษาที่ 1: บทบาทของเครือข่าย 30 องค์กรพัฒนาเอกชนด้านคอร์รัปชันในกรณีทุจริตและเวชภัณฑ์กระทรวงสาธารณสุข โดย รสนา โตสิตระกูล, กรณีศึกษาที่ 2: บทบาทสื่อมวลชนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ และอิศรินทร์ หนูเมือง, กรณีศึกษาที่ 3: บทบาทสหภาพความในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน โดย คณิศ อนันติโย

กระทำผิด ซึ่งใช้วิธีการที่สำคัญคือการแสดงข้อเท็จจริง คือก้าต่อสังคมจนกระทั่งสังคมเห็นคล้อยตาม

5. บทบาทของสื่อมวลชน มี 3 ระดับ คือ
 - 5.1 เจ้าของกิจการสื่อ ต้องไม่มองว่าสื่อเป็นเพียงสินค้าตัวหนึ่ง แต่เป็นองค์กรธุรกิจที่ตระหนักถึงส่วนรวม มีจิตสำนึกสาธารณะ สร้างความรู้และความเข้าใจให้สังคม
 - 5.2 บรรณาธิการข่าว ต้องมีนโยบายในการสร้างสรรค์ข่าวการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง เปิดพื้นที่เพื่อรองรับการเสนอข่าวคอร์รัปชัน
 - 5.3 นักข่าวในสนามข่าว (ประจำทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวงต่างๆ) ต้องได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ในการทำงาน ให้ตระหนักถึงการทำหน้าที่เพื่อส่วนรวม
6. เป้าหมายสุดท้ายในการทำข่าวแบบเจาะลึก หรือข่าวแบบ สืบสวนสอบสวน (Investigative Reporting) สื่อมวลชนส่วนใหญ่มีเป้าหมายตรงกันคือ ต้องการให้คนที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตถูกลงโทษ และหากบุคคลนั้นเป็นฝ่ายบริหาร มีตำแหน่งรัฐมนตรี หรือข้าราชการระดับสูง ก็ต้องการให้ “หลุดจากตำแหน่ง” เพื่อจะได้ไม่มีส่วนได้เสีย ในโครงการอื่นๆอีก
7. ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ทำให้เกิดระบบตรวจสอบมากยิ่งขึ้น สร้างโอกาสและช่องทางให้สื่อมวลชน ได้สืบค้นประเด็นข่าวที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชันได้มากขึ้น ทำให้เกิดสมาชิกวุฒิสภาที่มาจาก การเลือกตั้ง มีกลุ่มการเมืองที่ไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองเกิดขึ้น แม้จะเป็นเพียงส่วนน้อย แต่ก็มีประโยชน์ต่อสาธารณะได้ เพราะกลุ่มการเมืองกลุ่มนี้จะช่วยสื่อมวลชน ในการสืบค้นข้อมูลได้ในบางครั้งที่สื่อมวลชนไม่อาจเข้าถึงแหล่งข้อมูลบางอย่าง
8. บทบาทของสื่อในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันมีมากขึ้น เพราะ
 - 8.1 สื่อปรับทิศทางการทำงานเพื่อมุ่งประโยชน์สาธารณะมากขึ้น
 - 8.2 มีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูล เช่น กฎหมายข้อมูลข่าวสารของทางราชการ
 - 8.3 มีแรงกดดันที่มาจากความคาดหวังจากสังคม

ปัญหาอุปสรรคของสื่อมวลชนในการทำข่าว

9. ในปัจจุบันนี้สื่อมวลชนส่วนใหญ่ยังขาดวัฒนธรรมและความสามารถในการทำงานข่าวแบบสืบสวน จึงขาดพลังในการหยุดยั้งคอร์รัปชัน เช่น การมองว่าข่าวกระบวนการยุติธรรมคือ ข่าวคดีความ เมื่อศาลตัดสินคดีหรืออัยการสั่งคดีและผู้สื่อข่าวได้นำเสนอ “ผล” คดีนั้นๆ แล้วเป็นอันจบข่าว แต่ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ยังขาดมุมมอง “เชิงขยายผล” ตั้งข้อสงสัยวิพากษ์วิจารณ์หรือเก็บไปทำข่าว เชิงวิเคราะห์เจาะลึก จึงแทบจะไม่ทำข่าวทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้เสียโอกาส
10. ในบางกรณี สำนักพิมพ์ ไม่มีนโยบายเสนอข่าวทุจริตคอร์รัปชัน หรือสำนักพิมพ์เลือกปฏิบัติเสนอข่าวทุจริต สำนักพิมพ์ไม่กำหนดประเด็นหรือไม่กระตุ้นเตือนให้ผู้สื่อข่าวหาข่าวทุจริตคอร์รัปชัน

จึงกลายเป็นส่วนผสมที่นานวันเข้าทำให้ผู้สื่อข่าวนิ่งเฉยต่อวิธีคิดทำข่าวเพื่อแก้ปัญหาคอรัปชัน บางครั้งเคยมีผู้อ้างเหตุผลที่ว่า “บริษัทไม่มีนโยบาย” เพราะกลัวถูกฟ้อง

11. ในบางกรณีไม่สามารถนำคนผิดหรือคนที่เกี่ยวข้องมาลงโทษตามกฎหมายได้ แม้มีการร้องเรียน เพราะผู้บังคับบัญชาออกมาปกป้องลูกน้องของตัวเอง ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนต่อไป ขณะที่ผู้กระทำความผิดก็ยังคงตำแหน่งหน้าที่ต่อไปได้
12. สื่อมวลชนที่ตื่นตัวในการทำข่าวเจาะ มีเฉพาะกลุ่ม ยังไม่มีการทำงานเป็นเครือข่ายอย่างเต็มรูปแบบมากนัก ทำให้การนำเสนอข่าวการคอร์รัปชัน ไม่มีผลกระทบต่อวงกว้าง
13. ประชาชนไม่สนใจปัญหาคอรัปชัน เพราะปัญหาเศรษฐกิจ สังคม รอบตัวสำคัญกว่า ด้วยค่านิยมของคนในสังคม ที่มองว่า “โกงไม่เป็นไร ถ้าทำงานด้วย” จึงขาดความร่วมมือกับประชาชน ส่วนใหญ่ของสังคม เป็นอันตรายและอุปสรรคต่อการทำงานของสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชน จะถูกมองว่าเป็นคนทำให้สังคมวุ่นวาย หากนโยบายรัฐบาลไม่เอาจริงหรือมีความมุ่งมั่นทางการเมือง (political will) ที่จะหาคนผิดมาลงโทษ มีเพียงข้าราชการระดับล่าง ชั้นผู้น้อยเท่านั้นที่ได้รับโทษ
14. การดิสเครดิต หรือทำให้สื่อไม่มีความน่าเชื่อถือโดยบุคคลในระดับสูงของฝ่ายบริหารทำให้ประชาชนที่ต้องมีส่วนร่วมกับการสื่อ เกิดความลังเลและไม่แน่ใจในการเข้าร่วมกระบวนการตรวจสอบ เช่น กล่าวไปในทางที่ปกป้องหรือเชื่อถือลูกน้อง เมื่อสื่อมวลชนเปิดเผยประเด็นว่ามีการทุจริตคอร์รัปชัน
15. หน่วยงาน บางแห่งมีประเด็นการคอร์รัปชันจนเป็นธรรมเนียมประเพณี จนมีกระบวนการ Block ข่าวและข้อมูล
16. การขาดทักษะและประสบการณ์ ในการข่าววิเคราะห์เจาะลึกทุจริตคอร์รัปชัน เนื่องจากองค์กรธุรกิจ สื่อมวลชน เติบโตอย่างรวดเร็ว ภายหลังวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้การผลิตบุคลากรเพิ่มไม่สนองตอบต่อการขยายตัวดังกล่าว ทำให้บุคลากรในวงการสื่อส่วนใหญ่ยังค่อยประสบการณ์ในการทำข่าวแบบสืบค้น หรือทำข่าวแบบเกาะติด นักข่าวบางแห่งยังขาดทักษะในการสืบค้นข้อมูลที่มีความซับซ้อน
17. ในยุคที่ทุนนิยมมีอิทธิพลต่อองค์กรสื่อมวลชนสูงผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การเสนอซื้อพื้นที่โฆษณา ทำให้การการเสนอข่าวที่ต้องพาดพิงบุคคลที่อาจเข้าข่ายทุจริตคอร์รัปชัน อาจทำได้ไม่เต็มที่ เพราะมีผลประโยชน์ทับซ้อน
18. สื่อมวลชน ต้องเผชิญกับปัญหาการฟ้องร้องทางกฎหมาย เกิดคดีระหว่างแหล่งข่าวกับนักข่าว ทำให้เพิ่มเป็นภาระต้นทุนขององค์กรปีละจำนวนมาก การเสนอข่าวจึงต้องมีความรัดกุม และรอบคอบมากยิ่งขึ้น
19. สื่อมวลชนจำนวนมากยังมีความเกรงใจแหล่งข่าว ระดับสูง เช่น รัฐมนตรี ข้าราชการระดับสูง ระดับปลัด อธิบดี ทำให้ไม่กล้าที่จะถามคำถามแบบตรงๆ ทั้งๆ ที่คำถามแบบตรงประเด็นนั้นไม่ใช่คำถามที่แสดงถึงความก้าวร้าว ความเกรงใจตามธรรมเนียมแบบไทย จึงทำให้ข้อสงสัยของสังคมใน

ประเด็นการคอร์รัปชันไม่มีคำตอบ เพราะการเจี๊ยก การหนีไม่ตอบคำถามของแหล่งข่าว ก็คือการไม่มีข่าว

20. ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีความยากลำบากเพราะยังไม่มีกลไกสาธารณะบางเรื่อง จัดเก็บอย่างเป็นระบบ และมีความล่าช้าในการให้ข้อมูล หรือไม่ยอมปฏิบัติตามพรบ.ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ

21. เงื่อนไขและภัยคุกคามทั้งทางตรงและทางอ้อม

- เงื่อนไขด้านอำนาจรัฐ ในที่นี้หมายถึงอำนาจตามหน้าที่ และอำนาจตามธรรมเนียมปฏิบัติของนักการเมืองฝ่ายบริหาร และข้าราชการ อำนาจรัฐที่อาจมาถึงสื่อมวลชนในรูปแบบ “การจับเข้าคุก” คือ มีการขอร้อง ในฐานะเพื่อนหรือญาติมิตร หรือข่มขู่ ให้หยุดการนำเสนอข่าวที่แสดงถึงความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ หรือมอบหมายให้ผู้มีอำนาจ หรือรัฐมนตรีสลับเปลี่ยนสื่อมวลชน ที่มีความเป็นอาวุโสกลุ่มหนึ่งให้นำเสนอข่าวการคอร์รัปชันให้มีรูปแบบที่ “เบาลง” หรือนำเสนอประเด็นข่าวที่จางแจ้งกร้าวเป็นอ่อนลงได้
- เงื่อนไขด้านทุน สะท้อนให้เห็นว่า ตัวแปรสำคัญที่เป็นข้อจำกัดต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน นอกจากกองบรรณาธิการข่าว นายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์ และหลักจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ยังมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ข้อจำกัดด้านกฎหมาย รายได้จากโฆษณา คู่แข่งทางการตลาด เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย บางครั้งทำให้ สื่อมวลชนต้อง censor ตัวเอง
- เงื่อนไขที่มาจากนโยบายองค์กรของสื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึง นโยบายของบริษัทที่กำหนดโดย กรรมการบริหารบริษัท ที่ผลิตสื่อ ตัวบุคคลที่เป็นบรรณาธิการข่าวแต่ละฉบับ แต่ละองค์กร ต้องเป็นบุคคลที่ ประธานบริษัท หรือกรรมการผู้จัดการ ไว้วางใจให้เป็นผู้ควบคุมทิศทางข่าว

ข้อเสนอแนะบทบาทสื่อมวลชนในการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระยะสั้นและระยะยาว

22. การจัดการข้อมูลข่าวสารขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ควรปฏิรูประบบการจัดเก็บข้อมูลที่จะเผยแพร่ต่อสาธารณะใหม่ทั้งหมด อาทิ รายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของคณะรัฐมนตรี บัญชีเงินบริจาคของให้แก่พรรคการเมือง ปัจจุบันการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลบัญชีทรัพย์สินของคณะรัฐมนตรีทำในรูปของข้อมูลดิบ ไม่มีการรวบรวมและสังเคราะห์เปรียบเทียบการขึ้นบัญชีทรัพย์สินแต่ละครั้งให้ทันสมัย จึงยากที่จะตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงรายการบัญชีทรัพย์สินของนักการเมืองได้ การที่ข้อมูลดังกล่าวของทั้งสองหน่วยงานกระจัดกระจายไม่เป็นระบบ

ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญในการตรวจสอบข้อมูลจากทั้งสื่อมวลชนและสาธารณชน ดังนั้น ควรมีการจัดตั้ง "ศูนย์ข้อมูล" ขึ้นมารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวอย่างเป็นระบบ

23. สำนักพิมพ์ต้องมีนโยบายการนำเสนอข่าวตรวจสอบทุจริตคอร์รัปชันที่ชัดเจน และส่งการลงไปที่ผู้สื่อข่าวสายกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นการให้น้ำหนักและรับรองการทำหน้าที่อันจะสร้างความมั่นใจอีกทั้งยังเป็นการกดดันให้ผู้สื่อข่าวไม่สามารถอยู่เฉยหรือละเว้นที่จะไม่ติดตามตรวจสอบข่าวทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการยุติธรรมได้
24. สร้างทัศนคติ เสริมทักษะเพื่อเพิ่มประสบการณ์ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สื่อข่าวศึกษากฎหมายเพิ่มเติมแบบเปิดเผย เพราะปัจจุบันสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวได้ศึกษาวิชาเฉพาะทางเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้สื่อข่าวสามารถ รู้เท่าทันแหล่งข่าวนักกฎหมาย, เข้าใจประเด็นข่าวกฎหมาย, ใช้ความรู้กฎหมายเพื่อขยายผลหาข่าวกฎหมาย ฯลฯ และ “สามารถเขียนข่าวอย่างไรไม่ให้ถูกฟ้อง” อีกทั้งช่วยให้สามารถเขียนรายงาน สก๊อปข่าวภาษากฎหมายให้เป็นภาษาสามัญหรือภาษาชาวบ้านเพื่อประโยชน์แก่ผู้อ่านหรือประชาชน ต้องตามเจตนารมณ์การเป็นสื่อสาธารณะ
25. หากสำนักพิมพ์ไม่มีนโยบายให้ผู้สื่อข่าวศึกษากฎหมายเพิ่มเติม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ควรจัดอบรมกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายปกครอง และกฎหมายอื่นๆ เช่น รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ป.ป.ช. เพื่อเพิ่มทักษะ ในหมวดที่สื่อมวลชนควรรู้และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เฉพาะทางเพิ่มมากขึ้น เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์
26. นโยบายขององค์กรสื่อต้องให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง เกาะติด เจาะลึก และเพิ่มแรงจูงใจในการทำงานข่าวให้ผู้สื่อข่าว เช่น การให้รางวัล
27. จัดวาระการทำข่าวการคอร์รัปชันในทุกระดับ ให้เป็นวาระร่วมกันของสื่อมวลชนทุกแขนง
28. มีรูปแบบการนำเสนอข่าวที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย เช่น เป็นรายงานพิเศษ สารคดีเชิงข่าว สก๊อปพิเศษ เพื่อโน้มน้าวประชาชนทั่วไปให้สนใจปัญหาการคอร์รัปชันและตระหนักถึงผลกระทบ
29. ควรมีหลักสูตร สำหรับนักข่าวหรือผู้ที่ศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับนักศึกษาว่าการคอร์รัปชัน หรือการร้ายวญผิดปกตินั้นเกิดจากการทุจริต เบียดเบียนไปจากระบบภาษีของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ
30. สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ควรเชิญสื่อมวลชนที่ประสบการณ์ในการเสนอข่าวการคอร์รัปชันในระดับสากล จากต่างประเทศ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสื่อมวลชนไทย เพื่อเป็นแนวทาง เทคนิค ให้กับผู้สื่อข่าว และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ
31. สร้างค่านิยมให้คนในสังคมเคารพนับถือคนดี มากกว่าผู้ดีหรือคนรวย และปลูกฝังให้เกิดความรักเกียรติยศ และศักดิ์ศรีในวิชาชีพ สื่อโทรทัศน์ ซึ่งเข้าถึงประชาชนได้มากที่สุด เร็วที่สุด ต้องผลิตสื่อให้ประชาชนได้ตระหนักรู้ว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่ทำให้ประเทศเสียโอกาสในการพัฒนาทุกด้าน

32. ประชาชนน่าจะช่วยกันบริจาคตั้ง “กองทุนวิจัยเพื่อสื่อมวลชน” เพื่อสนับสนุนนักข่าวให้สามารถทำการวิจัยสืบสวนสอบสวนได้มากยิ่งขึ้น ทำให้ระงับการคอร์รัปชันไปได้

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาคอรัปชัน :
การให้ความรู้ การสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการคอรัปชัน
การสร้างความตื่นตัวและจิตสำนึกให้แก่ประชาชน

นำเสนอโดย

ดร.สุทิน ลีปิยะชาติ

หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท สำนักงาน ก.พ.
กรรมการและรองเลขาธิการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
รองเลขาธิการเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

คำนำ

การคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญหนึ่งในสามปัญหาของประเทศ ที่รัฐบาลได้ประกาศสงครามเป็นวาระแห่งชาติ นอกเหนือจากการประกาศสงครามกับยาเสพติดและความยากจน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงอย่างยิ่งต่อประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการดำรงชีวิตของประชาชน เพราะเมื่อสังคมเกิดความเคียดชังเห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องธรรมดา เห็นการคอร์รัปชัน มีคุณค่ามากกว่าความถูกต้อง ก็ยิ่งทำให้ระบบวงจรและเครือข่ายการคอร์รัปชันขยายตัวเพิ่มมากขึ้น สามารถโยงใยตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล จนถึงในระดับชาติ โดยเฉพาะการคอร์รัปชันในเชิงนโยบายซึ่งนำกลั้วมาก ซึ่งปัจจุบันการคอร์รัปชันไม่ได้จำกัดเฉพาะในวงราชการเท่านั้น นักการเมืองและพ่อค้า กลับกลายเป็นฐานสำคัญของปัญหาดังกล่าว และกลายเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่ฝังลึกในจิตใจของคนในสังคม เป็นที่มาของการคอร์รัปชันอย่างกว้างขวางในประเทศไทย โดยเฉพาะในระบบราชการซึ่ง The 2004 Corruption Perception Index (CPI) by Transparency International (TI) ได้จัดประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 64 ของประเทศที่มีการทุจริตคอร์รัปชัน

ปัจจุบันนี้ เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ปัญหาการคอร์รัปชันยังคงอยู่และทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการแก้ไข เพราะไม่ว่าเราจะมียุทธวิธีการป้องกันปราบปรามที่ดีเพียงใด แต่ถ้าคนในสังคมยังไม่มีจิตสำนึกที่ถูกต้อง ไม่มีคุณธรรมอันมั่นคงในการเอาชนะการคอร์รัปชัน ก็ยากที่จะเป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนให้สังคมสงบสุขได้ตลอดไป

อย่างไรก็ตาม ยังมีโอกาสที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยการรณรงค์เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันเสียตั้งแต่บัดนี้ ได้แก่ การให้ความรู้ การสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน การสร้างความตื่นตัวและจิตสำนึกให้แก่ประชาชน การปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม ความสะอาดและเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งมีอยู่แล้วในคำสอนของศาสนาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่สังคมระดับเล็กสุด คือ บุคคล ครอบครัว สถาบันการศึกษา องค์กร ชุมชน และสังคมในระดับใหญ่ที่สุด คือสังคมระดับชาติ อย่างทั่วถึง และ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การที่ผู้นำในระดับต่าง ๆ ทุกระดับของประเทศ ต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง มีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จนสังคมให้การยอมรับและปฏิบัติตาม การเอาชนะการทุจริตคอร์รัปชันก็จะเป็นเรื่องง่ายขึ้น

ดังนั้น การให้ความรู้ การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ในทุกภาคส่วนสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยทีเดียว

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
บทที่ 1	บทนำ	4 : 2 : 1
	1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	4 : 2 : 1
	2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4 : 2 : 3
	3. สมมุติฐานของการศึกษา	4 : 2 : 3
	4. ขอบเขตของการศึกษา	4 : 2 : 3
	5. วิธีการศึกษา	4 : 2 : 4
	6. ข้อจำกัดของการศึกษา	4 : 2 : 4
	7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4 : 2 : 4
บทที่ 2	แนวคิด กลยุทธ์ และปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชัน โดยภาครัฐ	4 : 2 : 6
	1. แนวคิดการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้าน คอร์รัปชัน โดยภาครัฐ	4 : 2 : 6
	2. แนวคิดในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ ของรัฐ	4 : 2 : 6
	3. กลยุทธ์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันโดยภาครัฐ	4 : 2 : 11
	4. การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้าน คอร์รัปชันโดยภาครัฐ	4 : 2 : 13
บทที่ 3	การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้าน คอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด	4 : 2 : 16
	1. เหตุผลและความเป็นมาของการก่อตั้งมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด	4 : 2 : 16
	2. กรอบแห่งภารกิจและเป้าหมายการดำเนินงานของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด	4 : 2 : 17
	3. การดำเนินการของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด	4 : 2 : 17
	4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด	4 : 2 : 23

	หน้า
บทที่ 4	
การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้าน คอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา เครือข่าย ภาคราชการและภาค ประชาสังคม 84 องค์กร	4 : 2 : 25
1. ที่มาของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร	4 : 2 : 25
2. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับ สังคมไทย ในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2546-2550)	4 : 2 : 25
3. การดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร	4 : 2 : 27
4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาค ประชาสังคม 84 องค์กร	4 : 2 : 31
5. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชา สังคม 84 องค์กร	4 : 2 : 34
บทที่ 5	
หลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด	4 : 2 : 37
1. บทสรุป : หลักการสำคัญ 7 ประการ	4 : 2 : 37
2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน	4 : 2 : 38
3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการ คอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด	4 : 2 : 40
คำส่งท้าย	4 : 2 : 42
บรรณานุกรม	4 : 2 : 43

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นโรคภัยของสังคม มีความรุนแรงเปรียบเสมือนมะเร็งร้ายเล็ดลอด เพราะถ้าปล่อยให้สังคมใด มีโรคทุจริตคอร์รัปชันนี้แล้วไม่รีบไปรักษาแต่เนิ่น ๆ ปล่อยให้ลุกลามแพร่ขยาย ไป ก็จะกัดกร่อนสังคม ก่อให้เกิดความเสียหายและล่มสลายได้

การคอร์รัปชันมีหลายประเภท หลายลักษณะ นับตั้งแต่การรับสินบนและของรางวัลรับของขาทั้ง ตามน้ำและทวนน้ำ ใช้ตำแหน่งหน้าที่หาประโยชน์ เล่นพรรคเล่นพวก ซื่อขายตำแหน่ง รับส่วยหรือรีดไถ ประชาชน ซื่อสิทธิขายเสียง ฮั้วการประมูล นำของใช้หรือทรัพย์สินราชการไปใช้เป็นการส่วนตัว ทุจริตเรื่อง เวลาหรือที่เรียกกันว่า "เช้าชามเย็นชาม"

และในระดับสูงก็คือ การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ซึ่งแตกต่างจากการคอร์รัปชันแบบเดิม ๆ แต่เป็นการทุจริตคอร์รัปชันที่มีมูลค่าสูงมาก มีองค์ประกอบคือ นโยบาย คนกำหนดนโยบาย และผลประโยชน์ทับซ้อน ทั้งนี้ การคอร์รัปชันเชิงนโยบายเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ส่วนคือ โครงสร้างทางการเมือง นโยบายของรัฐ และผู้กำหนดนโยบายที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

ซึ่งทั้งหมดนี้นับเป็นมหันตภัยอันใหญ่หลวงต่อสังคมและประเทศชาติ

การทุจริตคอร์รัปชันในบ้านเราในขณะนี้ มีอยู่ไม่น้อยเลยทีเดียว เห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ ในโอกาสเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2546 ว่า

"...ถ้าทุจริตแม้แต่นิดเดียว ก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พูดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าขอให้มันอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริตและมีความตั้งใจมุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอให้ต่ออายุได้ถึง 100 ปี ส่วนคนไหนที่มีอายุมากแล้ว ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตราย..."

ณ ที่นี้ ขอเสนอตัวเลขทางวิชาการเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนี้

ดัชนีแรก มาตราวัดการควบคุมระบบไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งประกาศโดยธนาคารโลก เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 ได้ระบุว่า จากการสำรวจผลการดำเนินงานของรัฐบาลต่าง ๆ 209 ประเทศและเขตปกครองทั่วโลก ในปี 2539 ประเทศไทยได้ 42% และในปี 2547 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 49.3% จะเห็นได้ว่าประเทศไทยดีขึ้นเล็กน้อย แต่ก็ยังอยู่ในระดับต่ำอยู่

ดัชนีที่สอง ดัชนีชี้วัดความโปร่งใส องค์การชี้วัดความโปร่งใสระหว่างประเทศได้ประกาศว่า ดัชนีชี้วัดความโปร่งใสของประเทศไทยในปี 2547 ได้คะแนน 3.6 จากคะแนนเต็ม 10 อยู่ในอันดับที่ 64 จากประเทศที่สำรวจจำนวน 146 ประเทศ และอยู่อันดับที่ 7 จาก 18 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย ในขณะที่ประเทศ

ในเอเชีย เช่น สิงคโปร์ได้คะแนน 9.3 ฮองกงได้ 8.0 ญี่ปุ่นได้ 6.9 ไต้หวันได้ 5.6 มาเลเซียได้ 5.0 เกาหลีใต้ได้ 4.5 สำหรับประเทศที่ได้คะแนนน้อยกว่าไทย ได้แก่ จีน ได้ 3.4 ฟิลิปปินส์และเวียดนาม ได้ 2.6 และอินโดนีเซียได้ 2.0

กล่าวได้ว่า คะแนนของประเทศไทยดีขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี 2538 ได้ 2.79 คะแนน ปี 2541 ได้ 3.00 ปี 2542-2545 ได้ปีละ 3.20 เท่ากัน และในปี 2546 ได้คะแนน 3.3 อยู่ในอันดับที่ 70 จากประเทศที่สำรวจจำนวน 133 ประเทศ ซึ่งอาจมองได้ว่า แม้ว่าการทุจริตคอร์รัปชันจะยังคงมีอยู่ไม่น้อย แต่ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเริ่มดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ดัชนีที่สาม ผลการสำรวจทัศนคตินักเรียนชั้นมัธยมต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย จำนวน 38 แห่ง ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวม 2,304 คน ที่ดำเนินการโดยองค์การความโปร่งใสประเทศไทย เมื่อปลายปี 2546 สรุปได้ว่า

ร้อยละ 34 เชื่อว่า “การทุจริตคอร์รัปชันเป็นวัฒนธรรมที่สังคมไทยไม่อาจแก้ไขได้”

ร้อยละ 39 เชื่อว่า “การทำธุรกิจแบบตรงไปตรงมา ทำให้เสียเปรียบคู่แข่ง”

ร้อยละ 45 เชื่อว่า “การให้คำตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่ข้าราชการ ไม่เป็นเรื่องเสียหาย เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อกัน

ร้อยละ 51 เชื่อว่า “โกงได้บ้าง แต่ต้องมีผลงาน และทำประโยชน์ให้สังคม”

ดัชนีที่สี่ ตัวเลขการคอร์รัปชันในวงการก่อสร้างและในโครงการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อม นายสุชุม สุขพันธ์โพธาราม เลขาธิการสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย (ว.ส.ท.) เปิดเผยว่า โครงการก่อสร้างอาจทุจริตได้ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเกิดโครงการจนกระทั่งสำเร็จ ซึ่งในช่วง 16 ปี ระหว่างปี 2530-2545 ที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องสูญเสียเงินจากการทุจริตในโครงการก่อสร้างไปไม่น้อยกว่า 1.2 ล้านล้านบาท

จากดัชนีชี้วัดและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรม ในเชิงผลการวิจัยทางวิชาการต่าง ๆ จากอาจารย์จากสถาบันต่าง ๆ ที่ทำ จะเห็นว่าการทุจริตคอร์รัปชันทำให้เกิดผลกระทบที่สร้างความสูญเสียอย่างมหาศาลให้แก่ประเทศชาติของเราอย่างต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลานาน นับวันอาจจะรุนแรงขึ้นก็ได้

ดังนั้น พวกเราประชาชนชาวไทยจะนั่งนิ่งอยู่เฉย ๆ คงไม่ได้แล้ว เราจะต้องออกมารวมพลังกันเสริมสร้างเมืองไทยให้ใสสะอาดให้ได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราทุกคนที่ต้องมีส่วนร่วมในการร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการอย่างจริงจัง ซึ่งการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังนี้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 76 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ”

อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมากลไกของภาครัฐ และกลไกของสังคมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน และการให้ความรู้ การสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน การสร้างความตื่นตัวและจิตสำนึกให้แก่ประชาชน ยังมีอยู่ในวงจำกัด

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการศึกษาวิเคราะห์ถึงการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรม ต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อจะได้นำไปสู่การกำหนดหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และแนวทางดำเนินการ เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไข ปัญหาการคอร์รัปชันให้สัมฤทธิ์ผล มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาดต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิด กลยุทธ์ และปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาครัฐ
- 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
- 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคของการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร
- 4) เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการ เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด

3. สมมุติฐานของการศึกษา

การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันให้สัมฤทธิ์ผลนั้น ต้องประกอบด้วยการรวมพลังดำเนินการแบบร่วมมือ ร่วมใจกัน ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม โดยให้ประชาชนในทุกภาคส่วนสังคมทุกระดับเข้ามามีส่วน ร่วม จึงจะสามารถเอาชนะสงครามการทุจริตคอร์รัปชันได้

ดังนั้น การกำหนดหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และแนวทางดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน แบบองค์รวมให้ทุกภาคส่วนสังคมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม ก็จะ เป็นหนทางไปสู่ชัยชนะในสงครามการทุจริตคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาดได้ในที่สุด

4. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการกำหนดหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และ แนวทางดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ที่ประชาชนในทุกภาคส่วนสังคม ทั้ง ภาครัฐและภาคประชาสังคม ในทุกระดับมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

จึงกำหนดให้มีการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวคิด กลยุทธ์ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และปัญหา อุปสรรคของการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ทั้งในส่วน of ภาครัฐและภาคประชา

สังคม โดยเน้นเชื่อมโยงไปสู่ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาดในที่สุด

5. วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสังเคราะห์ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ เป็นการศึกษาเชิงเอกสาร ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎ ระเบียบ หนังสือ บทความ รายงานการประชุม ผลการสัมมนา เอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชันของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำนักงาน ก.พ. มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

ในการศึกษาครั้งนี้ บางส่วนมาจากประสบการณ์จริงของผู้วิจัยเอง ในการการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน ใน 3 ฐานะ ใน 3 องค์กรด้วยกัน คือ

1. ในฐานะเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ก.พ. ซึ่งมีบทบาทหลักในการร่างนโยบายและยุทธศาสตร์ในด้านนี้
2. ในฐานะกรรมการและเลขาธิการ กรรมการและรองเลขาธิการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ซึ่งมีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนดำเนินงานในด้านนี้ โดยได้รับมอบหมายจาก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และนายสีมา สีมานันท์ เลขาธิการ ก.พ.
3. ในฐานะผู้แทนเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร และรองเลขาธิการเครือข่ายฯ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนดำเนินงานในด้านนี้ และเป็นผู้ร่างหนังสือกราบเรียน ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ นายกรัฐมนตรี เพื่อรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

6. ข้อจำกัดของการศึกษา

เนื่องจากเวลาในการศึกษาครั้งนี้สั้นมาก ดังนั้น ในบางประเด็นจึงเป็นการศึกษาวิจัยในเบื้องต้น เพื่อเป็นการเปิดประเด็นที่จะนำไปสู่การศึกษาเชิงลึกในอนาคต

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงแนวคิด กลยุทธ์ และปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาครัฐ
- 2) ทำให้ทราบถึงการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

3) ทำให้ทราบถึงการดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

4) ทำให้ได้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด

5) ทำให้ได้ข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าของบุคคลทั่วไป รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด กลยุทธ์ การดำเนินการและปัญหาอุปสรรค ในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรม ต่อต้านคอร์รัปชัน โดยภาครัฐ

1. แนวคิดในการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชันโดยภาครัฐ

ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน คนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมจะกระทำแต่สิ่งที่ดีงาม เห็นว่าดีงาม ในขณะที่คนที่ไม่มีความดีและจริยธรรมย่อมกระทำให้อื่นและสังคมเดือดร้อนในการบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี และให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม (กฎว่าด้วยการกระทำที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องทางศีลธรรม)

ตามพจนานุกรมของ Oxford Student ' s Dictionary of English, Fifth Edition, Oxford University Press, New York, U.S.A. (2003) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม คือ พฤติกรรมที่แสดงมาตรฐานคุณงามความดีอันสูงส่ง หรือคุณภาพจิตวิญญาณที่ดีเยี่ยม และให้ความหมายคำว่า จริยธรรม คือ การศึกษาคุณงามความดีในพฤติกรรมของมนุษย์ หรือความเชื่อและการยอมรับในเรื่องความถูกต้องดีงาม

สรุปแล้ว คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี ได้แก่ การรักษาความสัตย์ การรู้จักข่มใจตนเอง การอดทน อดกลั้น อดออม การรู้จักละวางความชั่วความทุจริต และเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ส่วนคำว่าจริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม เป็นข้อควรประพฤติหรือกริยาที่ควรประพฤติที่สอดคล้องกับหลักธรรมชาติ หรือสอดคล้องกับความถูกต้องดีงาม

2. แนวคิดในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีแนวคิดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมุ่งมั่นปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เริ่มตั้งแต่การกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการพลเรือนแต่ละประเภท กฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร กฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจ และกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการกรมราชทัณฑ์ จนพัฒนามาสู่ยุคปัจจุบันที่กำลังมีการเร่งรัด

ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ที่บัญญัติให้รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

กฎหมายว่าด้วยวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 ซึ่งใช้กับข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นหลัก ส่วนข้าราชการฝ่ายพลเรือนอื่น ๆ มีกฎหมายบัญญัติให้นาวินัยข้าราชการพลเรือนไปใช้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการบางฉบับได้นำวินัยข้าราชการพลเรือนไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทนั้น ๆ ไม่มีการลงโทษเป็นต้นเป็นตน มีแต่หลักการ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี หลักศีลธรรม ซึ่งสังคมไทย

กฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการฝ่ายพลเรือนบัญญัติขึ้น โดยมีแนวคิดที่สอดคล้องสนับสนุนหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักยุติธรรม และหลักรัฐศาสตร์ ได้แก่

หลักนิติธรรม เป็นหลักที่ยึดตัวบทกฎหมาย มีกฎหมายบัญญัติสิ่งที่บังคับให้ต้องกระทำและข้อห้ามไม่ให้กระทำไว้ชัดเจน หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ก็จะเป็นการกระทำผิดวินัย ซึ่งจะต้องได้รับโทษทางวินัย ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบราชการ

หลักยุติธรรม เมื่อมีการกล่าวหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงได้ มีการกำหนดกระบวนการพิจารณาความผิดและโทษไว้ ก่อนลงโทษต้องมีการสอบสวนพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดให้ได้ความจริงและความยุติธรรม โดยผู้ถูกกล่าวหาได้มีโอกาสดังกล่าวชี้แจง อีกทั้งให้สิทธิอุทธรณ์ขอความยุติธรรมได้อีกชั้นหนึ่ง หรืออาจร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาได้

หลักรัฐศาสตร์ ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจในการให้โทษแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และเป็นผู้ดูแลให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตามวินัย ตลอดจนลงโทษผู้กระทำผิด

ดังตัวอย่างที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 มาตรา 99 สรุปได้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรานี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวโดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัย

สำหรับข้าราชการทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เป็นผู้ถืออาวุธ และปฏิบัติหน้าที่ที่มีการต่อสู้เสี่ยงอันตรายเป็นหน้าที่ปกติ ซึ่งต้องใช้ความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว รวดเร็ว และเสียสละจึงต้องมีคุณธรรมจริยธรรมสูง มีวินัยเคร่งครัด มีการบังคับบัญชากันอย่างเด็ดขาดโดยผู้บังคับบัญชาจะต้องเคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด และผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งลงโทษผู้บังคับบัญชาได้โดยจับปล้นทันที และมีโทษทางวินัยลักษณะพิเศษกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทอื่น เช่น สามารถสั่งกักขังได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับโทษทางอาญา แต่เป็นโทษทางวินัย เป็นต้น

สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยวินัยที่สำคัญทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการฝ่ายพลเรือน กฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร กฎหมายว่าด้วยวินัยตำรวจ กฎหมายว่าด้วยวินัยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์

(ศึกษารายละเอียดจากชุดวิชาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย หน่วยที่ 9 กฎหมายว่าด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตอนที่ 9.1 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2546)

สำหรับในบทนี้ จะกล่าวถึงแนวคิดที่ปรับไปสู่แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อการคอร์รัปชันในยุคปัจจุบันอย่างเป็นรูปธรรมที่ปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ หลักการการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ซึ่งสำนักงาน ก.พ. โดยการริเริ่มของคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ในขณะนั้นได้จัดให้มี “โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท” เพื่อให้ข้าราชการได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ กระทำคุณงามความดีถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 โดยได้มอบหมายให้นายสุทิน ถีปะชาติ ทำหน้าที่หัวหน้าโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ซึ่งทุกส่วนราชการได้เข้าร่วมดำเนินการทั่วประเทศ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้เข้าร่วมโครงการนับถึงเดือนกรกฎาคม 2548 คิดเป็นจำนวนมากกว่า 5 แสนคน

ประการที่สอง คือ การดำเนินการให้มีการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ว่า “รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

ประการที่สาม คือ การดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำນวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในตอนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 70 วรรคแรกว่า “บุคคลผู้เป็นข้าราชการพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน”

ประการที่สี่ คือ การจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในตอนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 75 ว่า “อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน”

ประการที่ห้า คือ หลักการที่จะปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 วรรคแรก ว่า “การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและ

บุคลากรหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน"

ประการที่หก คือ หลักการที่จะปฏิบัติงานโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งเป็นไปตามที่บัญญัติไว้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 มาตรา 3/1 วรรคสาม ว่า "ในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ" และหลักพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีทั้ง 6 ประการดังกล่าว ปรากฏอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งส่งผลต่อเนื่องให้มีการออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 (ศึกษาสาระสำคัญพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้ที่ www.opdc.go.th) เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ประการที่เจ็ด คือ หลักการที่จะปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรี เป็นที่น่ายินดีว่า ในวันที่ 30 กันยายน 2547 ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้ประกาศแผนงานในการทำสงครามกับการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นทางการ ดังเช่น กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลโครงการและข้อมูลการประกวดราคาโครงการในเว็บไซต์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 พวกเราก็เชื่อว่าว่ารัฐบาลจะร่วมมือร่วมใจกับทุกภาคส่วนสังคมมุ่งมั่นดำเนินการเรื่องนี้ให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง และขอเสนอให้รัฐบาลกำหนดมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการประมูลโครงการก่อสร้าง ในทุกขั้นตอนตั้งแต่เกิดจนโครงการนั้นแล้วเสร็จ

และในวันที่ 5 ตุลาคม 2547 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนปฏิบัติการเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในวงราชการ อันประกอบด้วยมาตรการ วิธีการ และผู้รับผิดชอบดำเนินการ ตามที่ ดร.วิญญู เครื่องงาม รองนายกรัฐมนตรี เสนอ โดยให้มีระยะเวลาประเมินผลมาตรการและวิธีการต่าง ๆ ภายใน 1 ปี ณ ที่นี้ ขอกล่าวถึงในส่วนของ 16 มาตรการ ดังนี้

- 1) สร้างความแข็งแกร่งแก่ ป.ป.ช. ในการปฏิบัติตามหน้าที่
- 2) สร้างความแข็งแกร่งแก่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ในการปฏิบัติตามหน้าที่
- 3) สร้างความแข็งแกร่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการปฏิบัติตามหน้าที่
- 4) แบ่งเบาภาระงานของ ป.ป.ช. มาดำเนินการเอง หรือเพิ่มตัวช่วยแก่ ป.ป.ช. เพื่อความรวดเร็ว
- 5) สร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 6) สนับสนุนภาคประชาชนให้มีส่วนร่วม เช่น ส่งเสริมมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
- 7) รณรงค์ด้านวัฒนธรรมและส่งเสริมค่านิยมรักความซื่อสัตย์สุจริต
- 8) เพิ่มการตรวจตราและเพ่งเล็งการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บางหน่วยงานที่มีรายงานการทุจริต และประพฤติดีมิชอบของเจ้าหน้าที่ค่อนข้างมากเป็นพิเศษ

- 9) แก้ไขกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทุจริต
- 10) แก้ไขกฎหมายต่าง ๆ ให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 11) จัดระบบงานการเงิน การคลังของรัฐและงบประมาณให้โปร่งใส
- 12) ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และขยายโอกาสแก่ข้าราชการ
- 13) ส่งเสริมคุณธรรมในระบบราชการ โดยเฉพาะการแต่งตั้งโยกย้ายและป้องกันการกลั่นแกล้ง
- 14) นำเอามาตรการการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาลในการปฏิรูประบบราชการมาใช้
อย่างจริงจัง
- 15) ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง
- 16 จัดระบบการตรวจสอบให้มีประสิทธิภาพ

การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคม ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน
รวมพลัง “ใจไทยใสสะอาด” ช่วยกันเสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาด สำหรับในส่วนของมูลนิธิประเทศไทยใส
สะอาดได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาล ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นในมาตรการที่หกด้วย

และล่าสุด ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ประกาศแผนบริหารราชการแผ่นดิน (พ.ศ.2548-2551) เป้าประสงค์
เชิงยุทธศาสตร์ที่ 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4
ประการ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.1 วางมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ
(กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.2 สนับสนุนให้ภาคประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการรณรงค์อย่าง
จริงจัง ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบ
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งใน
ภาคราชการและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (สำนักงาน ก.พ. เป็นเจ้าภาพ กล
ยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.3 ต รากฎหมายและวางระบบคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต และมีการปฏิบัติตาม
กฎหมาย (กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.4 สร้างและพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ
รวมถึงปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน การพัฒนาระบบการตรวจราชการ และการสร้างมาตรฐานการ
ทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีมีความโปร่งใส (สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับกรมบัญชีกลาง
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงมหาดไทย(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) เป็นเจ้าภาพ
กลยุทธ์หลัก)

3. กลยุทธ์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันโดยภาครัฐ

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ว่า กลยุทธ์ คือ การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยม วิธีการต่อสู้ที่ต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ

กลยุทธ์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชันโดยภาครัฐ จึงหมายความว่าถึงวิธีการดำเนินการที่ต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ ให้การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชันโดยภาครัฐ ให้บรรลุผล ก่อนให้เกิดการทำงานที่เสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ

ในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยภาครัฐในประเทศไทย สำนักงาน ก.พ. เป็นหน่วยงานหลักและเป็นต้นแบบให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินการในเรื่องพัฒนาจริยธรรม วินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์ตั้งแต่ปี 2472 อย่างต่อเนื่องตลอดมา ดังจะเห็นได้จากกฎหมายว่าด้วยวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนเป็นต้นแบบมาโดยตลอด ซึ่งรวมถึงฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535 ซึ่งใช้กับข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นหลัก ส่วนข้าราชการฝ่ายพลเรือนอื่น ๆ ก็มีกฎหมายบัญญัติให้นำวินัยข้าราชการพลเรือนไปใช้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการบางฉบับ ได้นำวินัยข้าราชการพลเรือนไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทนั้น ๆ เป็นต้น

ในยุคปัจจุบัน ในการส่งเสริมจริยธรรม ต่อต้านการคอร์รัปชันได้มีความคืบหน้าหลายประการ ดังเช่น

ประการแรก ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2537 โดยที่ข้าราชการพลเรือนมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องทำงานร่วมกันหลายฝ่าย ฉะนั้น เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีความประพฤติดี สำนึกในหน้าที่ สามารถประสานงานกับทุกฝ่าย ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้น สำนักงาน ก.พ. จึงได้ออกข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2537 เพื่อรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและส่งเสริมชื่อเสียงเกียรติคุณ เกียรติฐานะของข้าราชการพลเรือน อันจะยังผลให้ผู้ปฏิบัติเป็นที่เลื่อมใส ศรัทธา และยกย่องของบุคคลทั่วไป

ประการที่สอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้อง จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่”

ประการที่สาม แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2542 เห็นชอบกับแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ที่ครอบคลุมถึงการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมในการบริหารภาครัฐ

ประการที่สี่ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมในการบริหารการพัฒนาจริยธรรมให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น สำนักงาน ก.พ. ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมขึ้น เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2542 เพื่อเป็นศูนย์กลาง

ประสานกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสถาบันอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมได้ดำเนินบทบาทเสริมสร้างกระบวนการและกลยุทธ์ทั้งในด้านการประสานนโยบายและแผนปฏิบัติการ การวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ การเสริมสร้างเครือข่ายจริยธรรม การให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาจริยธรรม การสร้างสรรค์และเผยแพร่สื่อจริยธรรม ส่งผลให้การพัฒนาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐคืบหน้าอย่างเป็นระบบ ก่อให้เกิดกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่หนึ่ง การประสานนโยบายและแผนปฏิบัติการ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดยุทธศาสตร์ประสานและบูรณาการนโยบายด้านการเสริมสร้างจริยธรรมและป้องกันทุจริตของหน่วยงานและจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ โครงการเสริมสร้างจริยธรรมป้องกันทุจริต โครงการเสริมสร้างจริยธรรมนำสู่จังหวัดใสสะอาด การประสานการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม และการประสานดำเนินการตามแผนปฏิบัติการสร้างราชการใสสะอาด (ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ www.fact.or.th) เป็นต้น

กลยุทธ์ที่สอง การวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยด้านการเสริมสร้างจริยธรรมและป้องกันทุจริต ดังเช่น เรื่อง Conflict of Interests การป้องกันความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และเรื่องการบริหารความเสี่ยง : Risk Management การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ เป็นต้น การประสานการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ การส่งเสริมข้อมูลด้านจริยธรรม โดยเป็นหน่วยงานกลางในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านจริยธรรมและป้องกันทุจริตและเผยแพร่ข้อมูลด้านจริยธรรมและป้องกันทุจริตทางเว็บไซต์ www.fact.or.th

กลยุทธ์ที่สาม การเสริมสร้างเครือข่ายจริยธรรม ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ได้ประสานงานและร่วมดำเนินการกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานอิสระ และภาคประชาสังคม เพื่อเป็นการรวมพลังแผ่นดินจากทุกภาคส่วนสังคม ในการเสริมสร้างจริยธรรมป้องกันทุจริต สร้างราชการใสสะอาด โดยประสานงานและร่วมดำเนินงานอย่างใกล้ชิดกับศูนย์ประสานราชการใสสะอาดของส่วนราชการต่าง ๆ และเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร นอกจากนี้ สำนักงาน ก.พ. ยังได้จัดตั้งมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด เป็นองค์การสาธารณกุศลเพื่อร่วมดำเนินการให้บรรลุดุติประสงฆ์ในทุกภาคส่วนสังคม ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในบทที่ 3 ของเอกสารการวิจัยนี้

กลยุทธ์ที่สี่ การให้คำปรึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาจริยธรรม ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ให้คำปรึกษา แนะนำเพื่อการพัฒนาจริยธรรมและป้องกันทุจริตกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น โดยสอดคล้องกับภารกิจของรัฐ และให้การสนับสนุนที่ปรึกษาและวิทยากรในการฝึกอบรมด้านการเสริมสร้างจริยธรรมและป้องกันทุจริต รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรต้นแบบดำเนินการในหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ขยายผลต่อไป ได้แก่ หลักสูตรโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท หลักสูตรการปลูกจิตสำนึกข้าราชการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท หลักสูตรการเสริมสร้างกระบวนการทัศน์และคุณลักษณะของข้าราชการยุคใหม่ หลักสูตรการจัดทำมาตรฐานทาง

คุณธรรมและจริยธรรม หลักสูตรการสร้างราชการใสสะอาดและป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน หลักสูตรการป้องกันความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ห้า การสร้างสรรค์และเผยแพร่สื่อจริยธรรม ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม สำนักงาน ก.พ. ดำเนินบทบาทเป็นศูนย์กลางการวางแผนยุทธศาสตร์การสื่อสารความเข้าใจเพื่อการเสริมสร้างจริยธรรมและป้องกันการทุจริต รมรค์เผยแพร่ กำหนดขอบเขต กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอของสื่อต่าง ๆ และรวบรวมสื่อประเภทต่าง ๆ ด้านการเสริมสร้างจริยธรรมและป้องกันการทุจริต เพื่อสนับสนุนและเผยแพร่แก่หน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป

เมื่อวิเคราะห์ดูแล้ว จะเห็นได้ว่าการดำเนินการเสริมสร้างจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวข้างต้นสามารถก่อให้เกิดผลดีหลายประการ ได้แก่

- 1) ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติมากยิ่งขึ้น
- 2) ประชาชนได้รับบริการที่ดีขึ้นจากหน่วยงานภาครัฐ
- 3) ประชาชนได้รับรู้ถึงมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ และมีส่วนร่วมในการดูแลให้ข้าราชการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว
- 4) ส่วนราชการหน่วยงานภาครัฐมีมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77
- 5) ข้าราชการมีเกียรติ ศักดิ์ศรี และทำงานด้วยความศรัทธาของประชาชน
- 6) ผู้บังคับบัญชาบริหารงาน งบประมาณและบุคคลได้อย่างมีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ
- 7) ผู้บังคับบัญชาทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

เป็นต้น

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชัน โดยภาครัฐ

ในการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ(เกือบ)ทุกหน่วยงานได้มีการประยุกต์ใช้กฎหมายว่าด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หลายฉบับที่บัญญัติขึ้นสำหรับข้าราชการแต่ละประเภท ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแต่ละประเภท (ซึ่งมีหลายฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย) กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ศึกษารายละเอียดได้ในชุดวิชาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย หน่วยที่ 9 กฎหมายว่าด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐและ

จริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตอนที่ 9.2 กฎหมายว่าด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จัดพิมพ์เมื่อปี 2546) นอกจากนี้ ยังมีการประยุกต์ใช้มติคณะรัฐมนตรีและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักปฏิบัติจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังเช่น ข้อบังคับ ก.พ.ว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2537 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มติคณะรัฐมนตรีที่เห็นชอบค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และแผนปฏิบัติการสร้างราชการใสสะอาด

ในการดำเนินการส่งเสริมจริยธรรม ต่อต้านการคอร์รัปชันนี้ นอกจากจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเพิ่มขึ้นและก่อให้เกิดผลดีหลายประการแล้ว แต่เมื่อวิเคราะห์ให้ดี จะทำให้ทราบว่ายังคงมีปัญหาอุปสรรคที่ควรได้รับการแก้ไขเช่นกัน ทั้งในด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของภาคประชาสังคม ด้านโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์กรดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ด้านกระบวนการทำงาน ด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่ และในด้านการประสานความร่วมมือของหน่วยงาน ได้แก่

ปัญหาอุปสรรคด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในปัจจุบันการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยเปิดเวทีให้ภาคประชาสังคม และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ยังคงเพิ่งจะอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น

ปัญหาอุปสรรคด้านการส่งเสริมการดำเนินงานของภาคประชาสังคม ในปัจจุบันการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน แทบจะเรียกได้ว่า ยังไม่มีกลไกอย่างเป็นทางการที่ภาครัฐจะให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของภาคประชาสังคม ถ้าหากสรุปด้วยคำพูดที่คิดดี ทำดี ในเชิงบวก ก็อาจกล่าวได้ว่า อยู่ในช่วงที่เริ่มมีการกล่าวถึงปัญหาในเรื่องนี้กันบ้างแล้ว

ปัญหาอุปสรรคด้านโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ ของสำนักงาน ก.พ. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานโดยตรงที่ทำหน้าที่ดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน แม้ว่าสำนักงาน ก.พ. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ส่งเสริมจริยธรรม ต่อต้านการคอร์รัปชัน จะได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมขึ้นมา ตั้งแต่เดือนกันยายน 2542 แต่ก็ยังเป็นเพียงหน่วยงานภายใน มีผู้อำนวยการศูนย์เป็นเพียงข้าราชการระดับ 8 ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม และดูแลงานการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมนี้ มีภารกิจหลายด้านทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในขณะที่มีกำลังคนเพียงประมาณ 10 คน และงบประมาณที่จำกัด นับว่าองค์กรแห่งนี้มีข้อจำกัด ในการดำเนินการอยู่ไม่น้อย

ในขณะเดียวกัน ในกระทรวง กรม หน่วยงานของรัฐในทุกระดับก็ไม่มีองค์กรหรือเจ้าหน้าที่ประจำดำเนินงานในเรื่องนี้โดยเฉพาะแบบเต็มเวลา เป็นเพียงแต่การทำงานแบบมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่มีงานด้านอื่นเต็มมืออยู่แล้วดำเนินการ การทำงานเป็นไปในลักษณะฝากไว้ในฝ่ายหรือแผนกการเจ้าหน้าที่เท่านั้น

ปัญหาอุปสรรคด้านกระบวนการทำงานเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ในปัจจุบันยังคงมีกระบวนการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาจริยธรรมและความรู้ที่พร้อมตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกให้แก่เจ้าหน้าที่ในองค์กรอยู่ในระดับ ที่กล่าวได้น้อย

ปัญหาอุปสรรคด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่บริหารการส่งเสริมจริยธรรม ต่อต้านการคอร์รัปชัน แม้ว่าส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่ได้จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมขึ้นในองค์กรของตน ตามคำแนะนำของสำนักงาน ก.พ. แล้ว แต่ก็ยังเป็นเพียงการจัดทำเอกสารขึ้นมา ยังมีการดำเนินการหรือปฏิบัติกันอย่างจริงจังอยู่น้อยมาก ในปัจจุบันการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในด้านนี้ ยังเป็นไปอย่างไม่เต็มที่นัก เพราะผู้บริหารหลายหน่วยงานยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง อย่างไรก็ตาม บางหน่วยงานได้มีความพยายามจัดตั้งชมรมจริยธรรมขึ้น ในลักษณะอาสาสมัคร ดังเช่น การจัดตั้งในชั้นในหลาย ๆ หน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ แล้วมารวมตัวกันเป็น “ชมรมจริยธรรมสาธารณสุข” แต่การปฏิบัติงานบริหารการพัฒนาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐก็มีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร บางช่วงเวลาที่ผู้บริหารที่มารับหน้าที่เป็นประธานชมรมมีอำนาจหน้าที่บทบาทในกระทรวงแบบเด่นชัด การดำเนินงานชมรมจริยธรรมก็อาจจะมี ความคล่องตัวและ гибкость ได้เป็นเช่นนั้น ผู้เกี่ยวข้องมักจะต้องดำเนินงานด้วยใจที่เรียกว่า “อาสาสมัคร” กันจริง ๆ เลยทีเดียว

ปัญหาอุปสรรคด้านการประสานความร่วมมือ ติดตามประเมินผล และด้านอื่น ๆ การดำเนินการประสานความร่วมมือ ติดตามประเมินผล และด้านอื่น ๆ ยังคงมีปัญหาอุปสรรค ได้แก่

1) เรื่องการประสานรวมพลังระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังเกิดผลสัมฤทธิ์ในวงจำกัด ในภาพรวมการทำงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่สามารถทำงานแบบบูรณาการในส่วนของราชการด้วยกันเอง และในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 76 ที่ให้มีส่วนร่วม

2) ผู้บังคับบัญชาบางท่านยังไม่ประพฤติปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรม เช่น ผู้บริหารบางท่านเมื่อก้าวสู่ระดับสูงแล้วทำตนเสวยสุขปล่อยให้งานเป็นภาระของเจ้าหน้าที่โดยไม่เสียผลประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ผู้บริหารบางท่านปฏิบัติงานแบบไม่โปร่งใสจนเป็นที่สงสัยของประชาชน ผู้บริหารบางท่านมีภรรยาอื่น เป็นต้น

3) การดำเนินการติดตามประเมินผลการบริหารการพัฒนาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ยังมีอยู่น้อยมาก

4) ในการพิจารณาความดีความชอบ ยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับที่ถือว่าน้อย

5) การลงโทษผู้ที่ปฏิบัติงานแบบขาดจริยธรรม ผู้ที่ประพฤติผิดวินัย และผู้ที่ทุจริตประพฤติมิชอบ ยังคงเป็นไปอย่างผ่อนปรนด้วยความเห็นอกเห็นใจผู้กระทำผิด

บทที่ 3

การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก

วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชันโดยภาคประชาสังคม :

กรณีศึกษา มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

1. เหตุผลและความเป็นมาของการก่อตั้งมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

เพื่อแก้ไขวิกฤตศรัทธาต่อสังคมไทย ในด้านปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน สำนักงาน ก.พ. จึงจัดตั้ง “โครงการประเทศไทยใสสะอาด” ขึ้น เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนไทยทุกคนทั้ง นักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไปมีจริยธรรม มีคุณธรรม ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน และถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ และเพื่อสร้างแนวร่วมในการหยุดยั้งการทุจริตและประพฤติมิชอบในสังคมไทย

จากภารกิจดังกล่าว สำนักงาน ก.พ. ได้จดทะเบียนตั้ง “มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด” โดยในปัจจุบันมี ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธานกรรมการ

ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ให้คำปรึกษาว่า ควรเชิญชวนและปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีค่านิยมสร้างสรรค์ที่ดีงาม และยินดีสนับสนุนการทำงานของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด เพราะจะสร้างประโยชน์ใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ ด้วยความรักชาติ ตั้งใจ และมุ่งหวังให้ประเทศไทยใสสะอาดโดยเร็ว โดยขอสนับสนุนเงินทุนให้มูลนิธิ จำนวน 20 ล้านบาท เพื่อจะได้ช่วยกันปิดกั้นไม่ให้ประเทศไทยใสสะอาด เพราะรัฐบาลมีหน้าที่ถือกฎหมายและดำเนินงานต่าง ๆ เหมือนช่างก่อสร้าง ซึ่งมีงานรั่วซึมออกมาหลายที่ไม่มีเวลาปิดฝืนภายหลังการก่อสร้างอย่างพอเพียง มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดจะได้ช่วยกันทำงานให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและประเทศชาติต่อไป

และกระทรวงการคลังได้ประกาศกำหนดให้มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดเป็นองค์การหรือสถานสาธารณกุศล ลำดับที่ 522 ของประกาศกระทรวงการคลังฯ (ฉบับที่ 225) ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2546

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ กรณารับเป็นประธานกิตติมศักดิ์ โดยมีท่านผู้หญิงนิรมล สุริยศักดิ์ เป็นประธานกรรมการคนแรก และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธานกรรมการคนที่สอง คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เป็นรองประธานกรรมการ นายสีมา สีมานันท์ เป็นกรรมการและเหรัญญิก สำหรับกรรมการและเลขาธิการคนแรกคือ นายพุทธทรัพย์ มณีศรี และ ดร.สุทิน ลีปิยะชาติ เป็นกรรมการและเลขาธิการคนที่สอง และต่อมา ได้มีการปรับเปลี่ยนให้ นายสีมา สีมานันท์ เป็นกรรมการและเลขาธิการคนที่สาม ดร.สุทิน ลีปิยะชาติ เป็นกรรมการและรองเลขาธิการ นางศรีพนม บุญนาค เป็นกรรมการและเหรัญญิก

2. กรอบแห่งภารกิจและเป้าหมายการดำเนินงานของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้ดำเนินการกิจใน 3 กรอบหลัก คือ ภารกิจสร้างอุดมการณ์ร่วมกัน โดยหาแนวร่วมจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสื่อมวลชน ทั้งในด้านร่วมดำเนินกิจกรรมและร่วมสนับสนุนเงินทุน ภารกิจในการเผยแพร่ขยายผลโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ภารกิจเผยแพร่รณรงค์และเสริมสร้างประเทศไทยใสสะอาด (ศึกษาระสำคัญและผลการดำเนินงานของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด รวมทั้งบทบรรยายพิเศษเกี่ยวกับการเสริมสร้างประเทศไทยใสสะอาดได้ที่ www.fact.or.th)

มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดร่วมดำเนินการส่งเสริมจริยธรรม แก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยมีเป้าหมาย ดังนี้

1) สร้างอุดมการณ์ร่วมกัน โดยหาแนวร่วมจากเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสื่อมวลชน ทั้งในด้านร่วมดำเนินกิจกรรมและร่วมสนับสนุนเงินทุน โดยระดมทุนให้ได้เพียงพอที่จะสามารถดำเนินกิจกรรมมูลนิธิได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป

2) เผยแพร่ขยายผลโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท จากการดำเนินงานในภาครัฐเป็นเป้าหมายหลักในช่วงที่ผ่านมา มาเป็นการร่วมมือดำเนินการกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สภาลูกเสือแห่งชาติ สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อร่วมสร้างพลังแผ่นดินให้เมืองไทยใสสะอาด

3) เผยแพร่รณรงค์กิจกรรมรวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน รวมทั้งเสนอแนะรัฐบาล เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อเสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาด

4) เป็นองค์กรศูนย์กลางในการส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เสริมสร้างจริยธรรม รวมพลังสร้างชุมชนเข้มแข็ง ป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน สร้างสังคมไทยให้มุ่งสู่การเป็นเมืองไทยใสสะอาด

สรุปได้ว่า มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน เร่งรัด และเสริมสร้างแนวร่วมให้ประเทศไทยใสสะอาด ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินงานด้วยความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน

3. การดำเนินการของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

มีส่วนร่วมในการดำเนินการกับสำนักงาน ก.พ.และเครือข่ายฯ ในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากการศึกษาสามารถวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

มิติแรก มิติเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดมีโครงการผลิตและเผยแพร่สโปดโทรทัศน์ โครงการการผลิตและเผยแพร่สโปดวิทยุ โครงการผลิตและเผยแพร่หนังสือและสื่อประชาสัมพันธ์ และโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเสริมสร้างประเทศไทยใสสะอาดผ่านโบกี้รถไฟ เป็นต้น ตัวอย่างโครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่

1) โครงการผลิตภาพยนตร์โฆษณา และได้ดำเนินการเผยแพร่ออกอากาศเป็นระยะ ๆ ทาง สถานีโทรทัศน์ ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 จำนวน 3 เรื่อง คือ

เรื่องที่ 1 ชุด “พอกันที” (ความยาว 45 วินาที) ซึ่งได้กราบเรียนเชิญ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เป็นผู้แสดงในภาพยนตร์

เรื่องที่ 2 ชุด “ลัดคิว” (ความยาว 60 วินาที) เรื่องที่ 3 ชุด “ปกปิดความผิด” (ความยาว 60 วินาที) โดยมี “เด็กหญิงใส” และ “เด็กชายสะอาด” เป็นตัวแทนของกลุ่มเยาวชนที่ปฏิเสธอาชญากรรม ไม่ให้และไม่รับสิ่งล่อใจใด ๆ

2) โครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์สนับสนุน ได้ดำเนินการผลิตและเผยแพร่สื่อสัญลักษณ์ ได้แก่ หมวก เสื้อยืด สติกเกอร์ แผ่นพับ เพื่อแสดงถึงเจตนารมณ์ของแต่ละบุคคล ในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่จะปฏิเสธคอร์รัปชัน จะไม่นิ่งดูดายต่อการคอร์รัปชันในสังคม

นอกจากนี้ ยังได้มีการผลิตและเผยแพร่สโปตวิทยุความยาว 30 นาที ชุด พอกันที และชุด ร่วมอุดมการณ์ ในขณะเดียวกัน ก็มีการผลิตและเผยแพร่โปสเตอร์ 3 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 ประเทศไทยไม่ใช่ของหวานของใคร แบบที่ 2 ขึ้นปล่อยไว้ ไทยหมดตัว แบบที่ 3 หากเงินเฉยก็หมดชาติ

3) โครงการจัดนิทรรศการในงานต่าง ๆ ได้ดำเนินการจัดนิทรรศการเผยแพร่ในงานสัมมนาต่าง ๆ ของสำนักงาน ก.พ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น TDRI และ ป.ป.ช. กระทรวงมหาดไทย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดน่าน จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

มติที่สอง มติเสริมสร้างเครือข่ายองค์กรภาคราชการและภาคประชาสังคม ยกตัวอย่าง เช่น ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ที่ผ่านมามูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดเข้าร่วมงานกับเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร รวมพลังระดมความคิดจัดทำ “ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2546-2550)” ซึ่งเป็นการเข้าร่วมตามคำเชิญของพลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี นับเป็นการเสริมความเข้มแข็งในการเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทที่ 4 ของเอกสารวิจัยนี้

มติที่สาม มติเสริมสร้างบทบาทภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้ให้ความร่วมมือกับสำนักงาน ป.ป.ช. สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาและหน่วยงานทั้งในภาครัฐและภาคประชาสังคม จัดการสัมมนา “บทบาทภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขการคอร์รัปชัน” ในวันที่ 16 มีนาคม 2547 ณ โรงแรม The Twin Tower โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ได้บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง “ภาครัฐและเอกชนร่วมด้านทุจริต” ส่งผลให้สื่อมวลชน ดังเช่น หนังสือพิมพ์รายวันเกือบทุกฉบับได้นำเสนอสาระจากการบรรยายเชิญชวนให้ประชาชนร่วมกันป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน

มติที่สี่ มติการดำเนินการในส่วนภูมิภาค ยกตัวอย่าง เช่น ในการสัมมนา “เสริมสร้างจริยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน : เชิดชูคุณธรรมนำจังหวัดใสสะอาด” มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้ให้ความ

ร่วมมือกับสำนักงาน ก.พ. และกลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดย คร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้รับเป็นประธานในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษเรื่อง “การเรียนรู้ตามรอย พระยุคลบาท เพื่อร่วมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด” ในการสัมมนาเรื่อง “เสริมสร้างจริยธรรมเพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชน : เชิดชูคุณธรรม นำจังหวัดใสสะอาด” ในวันที่ 26 มีนาคม 2547 ณ จังหวัด ขอนแก่น ส่วนการดำเนินการร่วมกับกลุ่มจังหวัดภาคกลาง เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2547 ณ สำนักงาน ก.พ. คร. โกสิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รับเป็นประธานในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษ สำหรับการ ดำเนินการร่วมกับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ในวันที่ 25 มิถุนายน 2547 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ฯพณฯ องคมนตรี ธานินทร์ กรัยวิเชียร กรุณาได้รับเป็นประธานในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษ ส่วนการดำเนินการ ร่วมกับกลุ่มจังหวัดภาคใต้และภาคกลาง ผมเองได้รับเป็นประธานในพิธีเปิดและบรรยายพิเศษ ในวันที่ 30 กรกฎาคม 2547 ณ จังหวัดภูเก็ต และวันที่ 30 สิงหาคม 2547 ณ จังหวัดเพชรบุรี ตามลำดับ และจะดำเนินการ กับทุกกลุ่มจังหวัดทั่วประเทศต่อไป

มิติที่ห้า มิติดำเนินการในส่วนท้องถิ่น ยกตัวอย่าง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ ประยุกต์ดำเนินการ “โครงการท้องถิ่นไทยใสสะอาด” และ “โครงการกระจกท้องถิ่น” ให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

มิติที่หก มิติร่วมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ในการดำเนินการ “โครงการเรียนรู้ตามรอย พระยุคลบาท เพื่อร่วมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด” มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้เชิญชวนให้ มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศเป็นเครือข่ายหลักของมูลนิธิ เพื่อร่วมดำเนินการเปิดให้มีการสมัคร ใจร่วมพลังแผ่นดินด้วย “ใจไทยใสสะอาด” ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร เพื่อเสริมสร้างสังคมไทยใส สะอาด และขณะนี้ประชาชนทุกสาขาอาชีพได้สมัครร่วมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” แล้วประมาณ 8 หมื่นคน และในแต่ละวันก็มียอดสมัครเพิ่มหลายร้อยคน

มิติที่เจ็ด มิติร่วมพลังดำเนินการกับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ นอกจากที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่ง ทั่วประเทศร่วมเป็นเครือข่ายหลักแล้ว ขณะนี้ มูลนิธิกำลังเตรียมการขยายเครือข่ายที่จะร่วมมือร่วมใจกับ มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั่วประเทศที่สนใจที่จะร่วมดำเนินการด้วย

มิติที่แปด มิติร่วมพลังดำเนินการกับเจ้าคณะสังฆาธิการ และผู้นำในทุกศาสนาทั่วประเทศ ใน ขณะเดียวกัน มูลนิธิกำลังร่วมมือกับกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมเตรียมการขยายเครือข่ายที่จะ ร่วมมือร่วมใจกับเจ้าคณะสังฆาธิการและผู้นำในทุกศาสนาทั่วประเทศ เพื่อร่วมดำเนินการเสริมสร้าง เมืองไทยใสสะอาด

มิติที่เก้า มิติโครงการเยาวชนใสสะอาด, มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้ร่วมมือกับสื่อมวลชนและ องค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมเยาวชนไทยให้เรียนรู้ ตระหนักถึงค่านิยมรักสุจริตเพื่อชีวิตที่ดี เพื่อเสริมสร้าง เมืองไทยใสสะอาด โครงการที่ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่

1) โครงการประกวดเรียงความณรงค์สร้างประเทศไทยใสสะอาด ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่าง สำนักงาน ก.พ. กับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเชิญชวนนักเรียนประถมศึกษาชั้น

ป.5 และ ป.6 เขียนเรียงความส่งเข้าประกวดในหัวข้อ “เราจะช่วยเมืองไทยให้ไร้คนโกง” ซึ่งได้ทำการตัดสิน และได้ผู้ชนะเลิศจากการแข่งขันพร้อมทั้งดำเนินการมอบรางวัลเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว โดยได้มีการนำผลงานของผู้ชนะเลิศและรองชนะเลิศมาจัดทำเป็นหนังสือ พร้อมทั้งดำเนินการบรรจุข้อมูลลงในเว็บไซต์ของโครงการด้วย

2) โครงการยุวชนไทยใสสะอาด ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างสำนักงาน ก.พ. กับกรมสามัญศึกษา โดยจัดให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

3) โครงการ “ยุวชนไทยใสสะอาด” ซึ่งต่อเนื่องจากที่ได้ดำเนินการโครงการประกวดเรียงความ วรรณคดีสร้างประเทศไทยใสสะอาด มาแล้ว ได้แก่ ได้ดำเนินการเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่งผลงานบทโฆษณาทางโทรทัศน์ เข้าประกวดเป็นทีม

4) โครงการประกวดความเรียง “ฉันรักคนดี ฉันเกลียดคนโกง” มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ร่วมกับเครือมติชน ดำเนินการโดยกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษา ซึ่งได้มีการประกาศผลการตัดสินไปแล้ว เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2548 และจะมีพิธีมอบรางวัล โดยมี ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เป็นประธานในพิธีในวันที่ 8 สิงหาคม 2548

5) โครงการประกวดคำขวัญ “อุปนิสัยที่ดี 8 ประการของคนไทย” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลชนะเลิศ โครงการนี้ ดำเนินการโดยมูลนิธิ ประเทศไทยใสสะอาดร่วมกับสำนักงานตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสำนักพิมพ์ดีเอ็มจี โดยมีพิธีมอบรางวัลชนะเลิศ ในวันที่ 8 กันยายน 2548

มติที่สิบ โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อรวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาดเป็นโครงการสำคัญที่กำลังดำเนินการอย่างต่อเนื่องอยู่ ปรากฏตามสาระสำคัญโครงการ ดังต่อไปนี้

1) หลักการเหตุผล

“...ภายใน 10 ปี เมืองไทยน่าจะมีเจริญ ข้อสำคัญคือ ต้องหยุดการทุจริตให้สำเร็จและไม่ทุจริตเสียเอง ...”

“...ถ้าทุจริตแม้แต่คนเดียว ก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พุคอย่างนี้หายากเลย แต่ว่าขอให้มีอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ทุจริต สุจริตและมีความตั้งใจมุ่งมั่นสร้างความเจริญ ก็ขอให้ต่ออายุได้ถึง 100 ปี ส่วนคนไหนที่มีอายุมากแล้ว ขอให้แข็งแรง ความสุจริตจะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตราย...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่คณะผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ

ในโอกาสเข้าเฝ้าถวายสัตย์ปฏิญาณ เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2546

มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และสำนักงาน ก.พ. ได้น้อมนำพระราชดำรัสดังกล่าว มาร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติ จึงจัดให้มีโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด

นับเป็นการสานต่อโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ที่สำนักงาน ก.พ. โดยคุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์ เลขาธิการ ก.พ. ในขณะนั้น ได้ริเริ่มให้มีขึ้นเพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การดำเนินการโครงการนี้จะเป็นการขยายผลการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทจากกลุ่มเป้าหมายข้าราชการไปสู่ทุกกลุ่มสาขาอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย โดยนำหลักการจากพระบรมราโชวาท พระราชดำรัส มาเรียนรู้และนำสู่การปฏิบัติด้วยใจไทยใสสะอาดให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติสืบไป

2) เป้าหมาย คนไทยทุกคนต้องมี “ใจไทยใสสะอาด” ภายใน 10 ปี

3) จุดร่วมของสังคม คนไทยทุกคนร่วมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” คือ ตั้งใจเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท และน้อมนำสู่การปฏิบัติ

4) การสร้างเครือข่าย

4.1) จุดร่วมร่วมพลังแผ่นดิน ใช้คำว่า “รวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด” เป็นจุดร่วมร่วมพลังแผ่นดินให้ทุกคนรู้จักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกัน ร่วมคิดร่วมทำด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โดยให้สัญญากับตัวเองว่า

- 1) จะมีจิตสำนึก รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ เป็นจัตรันย
- 2) จะประพฤติตนเป็นพลเมืองดี สร้างประโยชน์ให้แก่ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ
- 3) จะมุ่งมั่นแน่วแน่เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อสร้างพลังปร่งใสให้แก่แผ่นดิน
- 4) จะซื่อสัตย์ ไม่ทุจริต ไม่คิดสินบน มุ่งมั่นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ปร่งใสเปิดเผยข้อมูลได้ทุกขั้นตอนให้บุคคลหรือองค์กรภายนอกตรวจสอบได้
- 5) จะร่วมเป็นเครือข่ายเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคง ส่งผลให้สังคมไทยปลอดทุจริตคอร์รัปชัน มุ่งสู่ประเทศไทยใสสะอาด

4.2) ภารกิจสืบทอด ให้เน้นถึงการปฏิบัติให้เกิดคุณค่าของการรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ทั้งระดับบุคคล / องค์กร มุ่งมั่นเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทไปสร้างอุดมการณ์ในเครือข่ายของตนเองเพื่อรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ที่แท้จริง โดยร่วมกันตั้งโครงการรวมพลังแผ่นดินขึ้น เช่น ครอบครัวไทยใสสะอาด / สถานศึกษาไทยใสสะอาด / ราชการไทยใสสะอาด / เกษตรกรไทยใสสะอาด / อุตสาหกรรมไทยใสสะอาด / พาณิชยกรรมไทยใสสะอาด / องค์กรเอกชนไทยใสสะอาด / ลูกเสือชาวบ้านไทยใสสะอาด / ชุมชน.....ใสสะอาด เป็นต้น

ผู้ที่เข้าร่วมร่วมพลังแผ่นดินทั้งประเภทบุคคลและองค์กรนั้นควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทหรือมีกิจกรรมเสริมสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ จึงจะถือว่ารวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” โดยสมบูรณ์

ทั้งนี้ เชื่อว่าเมื่อประเทศไทยมีเครือข่ายในการต่อต้านการทุจริตในสังคมไทยที่กว้างขวางขึ้น และทุกฝ่ายในสังคมไทยทั้งนักการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป เกิดจิตสำนึก รู้สึกผิดต่อการทุจริตและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แล้วประพฤติปฏิบัติงานแบบ “ซื่อสัตย์ สุจริต” สังคมไทยมีภูมิด้านทานที่แข็งแกร่งขึ้น ช่วยสนับสนุนให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติเข้มแข็งและยั่งยืน เกิดประโยชน์สุขสูงสุดแก่ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศ

การทำความดีรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” นี้ ความดีไม่ไปไหนเสีย นอกจากตกแก่ทุกท่านเอง ลูกหลาน และแผ่นดิน

4.3) หน้าที่ต่อเนื่อง ผู้ที่รวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ทุกคนควรมีหน้าที่ / ภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตนถนัดและสนใจ ด้วยการปฏิบัติและทำงานตามแนวพระราชดำริ โดยการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท ได้แก่

- 1) การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) การดำเนินชีวิตตามคุณธรรม 4 ประการ
- 3) การรักษาสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ และป่าต้นน้ำลำธาร
- 4) การปลูกป่าภูมิรักษ์
- 5) การจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ
- 6) การจัดตั้งสัจจะสะสมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนียน
- 7) การส่งเสริมวิถีไท นิยมไทย ใช้ของไทย และเที่ยวไทย
- 8) การส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
- 9) การส่งเสริมกีฬาไทย ศิลปแม่ไม้มวยไทย และตะกร้อ
- 10) การส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง พึ่งตนเอง
- 11) การเสริมสร้างสถานศึกษาตัวอย่างเพื่อชุมชน
- 12) การเสริมสร้างองค์กรและสถานประกอบการใจไทยใสสะอาด
- 13) การเสริมสร้างร่วมมือระหว่างบ้าน-วัด-โรงเรียน (บวร)
- 14) การสร้างประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติ
- 15) การสร้างดัชนีชี้วัดสังคมไทยใสสะอาด
- 16) กิจกรรมอื่นๆ อันเนื่องมาจากพระราชดำรัส / พระราชดำริ เป็นต้น

ดังนั้น หน้าที่ของผู้ที่รวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ต่อภารกิจควรมีการให้โอกาสกลุ่มทำงานและร่วมกันทำงานได้ โดยปฏิบัติตามแนวทางอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาสร้างภารกิจนั้นๆ

5) การบริหารโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทย ใสสะอาด

5.1) ร่วมดำเนินการ โดย มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด สำนักงาน ก.พ. มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ และเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

5.2) มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศเป็นเครือข่ายหลักของการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด”

5.3) ประชาชน / องค์กร สามารถที่จะรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ได้ทั่วไป โดยการรักษาคำสัญญาตามที่กำหนดเพื่อร่วมกันสร้างกิจกรรมที่ดีให้กับชุมชน สังคมและประเทศชาติ เป็นการสร้างสิ่งดีงามไว้ให้ลูกหลานรุ่นต่อไป ตามข้อ 10.4

6) กิจกรรมที่มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด สำนักงาน ก.พ. เป็นผู้ดำเนินการ

- 6.1) จัดทำเอกสารแนะนำโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด
- 6.2) จัดทำใบสมัครและเชิญชวนคนไทยในทุกภาคส่วนของสังคมเข้าร่วมรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด
- 6.3) จัดทำหนังสือประมวลพระบรมราโชวาท “ตามรอยพระยุคลบาท”
- 6.4) จัดทำพاورต์พ้อยต์ประกอบการบรรยาย “การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท”
- 6.5) จัดทำวีดิทัศน์และวีซีดี “เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท”
- 6.6) จัดสัมมนา “เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด”
- 6.7) จัดทำสื่อวิทยุ และโทรทัศน์
- 6.8) บรรจุสาระสำคัญและผลการดำเนินงานโครงการลงในเว็บไซต์ของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
- 6.9) ประสานกระทรวง กรม จังหวัด และส่วนราชการต่าง ๆ ให้ศูนย์ประสานราชการใสสะอาดพิจารณาดำเนินการรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด
- 6.10) ประสานมหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร เพื่อดำเนินการรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด

7) กิจกรรมที่หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการ

- 7.1) เข้าร่วมโครงการ โดยจัดให้มีการสัมมนา “เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด”
- 7.2) สมัครเข้าร่วมรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด ในฐานะหน่วยงานหรือองค์กร
- 7.3) เชิญชวนให้พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานหรือองค์กรของตนสมัครเข้าร่วมรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด

4. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด

แม้ว่ามูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด จะมีความตั้งใจดีในการดำเนินการ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกวัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด แต่อย่างไรก็ตาม มีปัญหาอุปสรรคบางประการเกิดขึ้นเช่นกัน สรุปได้ดังนี้

ประการแรก ปัญหาการติดต่อสื่อสารกับผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ในปัจจุบัน มีผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” มากมายอย่างรวดเร็ว รวมยอดผู้สมัครได้แล้วมากกว่า 8 หมื่นคน และมีแนวโน้มว่าจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาตามมาจึงมีอยู่ว่า การสื่อสารระหว่างผู้สมัครที่ต่างก็ คิดดี ทำดี ใจไทยใสสะอาดนี้ จะวางระบบดำเนินการอย่างไรดี ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่า การติดต่อกันทางไปรษณีย์ หรือเอกสาร จดหมาย คงจะไม่ได้ทั่วถึงอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดจึงกำลังเตรียมการปรับปรุงเว็บไซต์มูลนิธิ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด”

ประการที่สอง ปัญหาที่ว่าจะให้ผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ร่วมคิดร่วมทำ กิจกรรมอะไรดี แม้ว่าในปัจจุบันมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดได้ร่วมมือดำเนินการร่วมกันกับกรมราชทัณฑ์ ในการแนะนำให้ผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” เข้าร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบเรือนจำ ในโครงการมาตรฐานเรือนจำใสสะอาด 5 ด้านของกรมราชทัณฑ์ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ แม้ว่าจะเป็น การเริ่มต้นที่ดี แต่ผู้เข้าร่วมก็คิดเป็นจำนวนที่น้อยนิด โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สมัครที่มียอดรวมจะถึง แสนคนในอนาคตอันใกล้

ประการที่สาม ปัญหาผู้แจ้งเบาะแสอยากให้ผู้สมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ปรามผู้ทุจริต คอรัปชัน มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ในการดำเนินการในเชิงบวก เสริมสร้าง จริยธรรม หรือจิตสำนึกวัฒนธรรมต่อต้านการคอรัปชัน เพื่อมุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาดที่มั่นคงและยั่งยืน แต่ อย่างไรก็ตาม หากว่ามีผู้แจ้งเบาะแสส่งจดหมายมา มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดก็ยินดีที่จะจัดส่งให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป โดยจะสอบถามความยินดีและ ขออนุญาตจากผู้แจ้งเบาะแสดก่อน การดำเนินการในส่วนนี้ อาจจะยังไม่ถึงใจ ทนใจผู้แจ้งเบาะแส ที่ส่วนใหญ่ มีความตั้งใจที่ดี อยากให้มีการนำตัวผู้ทุจริตคอรัปชันมาดำเนินคดีโดยเร็วที่สุด

ประการที่สี่ ปัญหาผู้แจ้งเบาะแสดกังวลว่าอาจถูกผู้ทุจริตคอรัปชันลอบทำร้ายหรือกลั่นแกล้ง มูลนิธิ ประเทศไทยใสสะอาดมักจะได้รับการสอบถามจากผู้แจ้งเบาะแสดการทุจริตคอรัปชันว่า จะสามารถ รับประกันความปลอดภัย ภายหลังจากที่แจ้งเบาะแสดไปแล้วหรือไม่ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดก็เพียงแต่ ตอบว่า มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดไม่มีอำนาจหน้าที่และกลไกในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้แจ้งเบาะแสด โดยตรง แต่ก็ยินดีที่จะประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เกิดการถูกลอบทำร้ายหรือกลั่นแกล้ง อย่างไรก็ตาม ในแผนบริหารราชการแผ่นดินที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน ระบุให้มีการตรากฎหมายและวางระบบ คุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต และมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งขณะนี้ กระทรวงยุติธรรมกำลังดำเนินการ เสริมสร้างระบบคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแจ้งเบาะแสดการทุจริตคอรัปชันอยู่

บทที่ 4

การดำเนินการและปัญหาอุปสรรคในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านคอร์รัปชัน โดยภาคประชาสังคม : กรณีศึกษา เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

1. ที่มาของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร มีการก่อตั้งขึ้น โดยมีที่มาเริ่มแรกจากคำสั่งของนายกรัฐมนตรี ผ่านที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต) สรุปได้ดังนี้

1. ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 351/2546 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2545 ให้ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต) ประมวลรายงานเรื่อง การปราบปรามทุจริต ในวงราชการและกลุ่มอิทธิพลหรือขบวนการที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะต้องดำเนินการในสังคมระดับต่าง ๆ โดยพร้อมเพรียงกัน

2. ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้กราบเรียนบรรยายสรุป เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2546 ณ ห้องประชุม 5 ตึกบัญชาการ ทำเนียบรัฐบาล และ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีมีบัญชาให้ดำเนินการต่อไปให้เรียบร้อย

3. ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้เชิญผู้แทนเครือข่ายภาคราชการ 36 องค์กร และเครือข่ายภาคประชาสังคม 48 สถาบัน(รวมเป็น 84 องค์กร) เข้าร่วมรวมพลังดำเนินการ ซึ่งได้ระดมความคิดจัดทำ “ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ในช่วง 5 ปี (พ.ศ. 2546-2550)” ซึ่งจะเป็นการเสริมความเข้มแข็งในการเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชัน ที่รัฐบาลกำลังดำเนินการต่าง ๆ ทั้งในด้านการป้องกันและปราบปราม

2. “ยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องมีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2546-2550)”

ยุทธศาสตร์ในการเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชันสำหรับประเทศไทยในช่วง 5 ปี (พ.ศ.2546-2550) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 351/2546 ดังกล่าวข้างต้น มี 5 มาตรการ คือ

มาตรการที่ 1 การเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย

มาตรการที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการป้องกัน

มาตรการที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการปราบปราม

มาตรการที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการปราบปราม

มาตรการที่ 5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านมาตรการเสริม

เข้มแข็ง และโครงการธนาคารหมู่บ้าน

- อำเภอหันคาเสนอโครงการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนและเสริมสร้างอาสาสมัครใจไทยใสสะอาด

- อำเภอวัดสิงห์ได้เสนอ 3 โครงการ โดยไม่ใช้งบประมาณ คือ โครงการชาวบ้านสู่ลานธรรม โครงการมะขามเผ่าร่วมใจใสสะอาด และโครงการสร้างสรรค์คนดีศรีมะขามเผ่า

- อำเภอหนองมะโมง อำเภอสรรพยา และอำเภอสรรคบุรีได้เสนอโครงการตั้งธนาคารหมู่บ้าน

- กิ่งอำเภอนีนาม ได้เสนอโครงการ บวร(บ้าน วัด โรงเรียน)รวมพลังสร้างชุมชนเข้มแข็ง

หลังจากนั้น ในวันที่ 24-25 สิงหาคม 2547 จังหวัดชัยนาทได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการฝึกกำลังการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ณ ศาลากลางจังหวัดชัยนาท โดยมีประชาชนจากทุกอำเภอทั่วจังหวัดเข้าร่วม 500 คน ซึ่งส่งผลให้เป็นจังหวัดแรกในประเทศไทยที่มีการรวมพลังกันทุกภาคส่วนสังคมอย่างสร้างสรรค์ที่สุด ซึ่งทุกท่านที่เข้าร่วมประชุมจะได้กลับไปเชิญชวนให้ชุมชนของตนเองเสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาดต่อไป

2. การนำร่องทั้งระดับบุคคลและองค์กรในวงกว้างทั่วประเทศ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดรับไปดำเนินการเปิดให้มีการสมัครใจรวมพลังแผ่นดิน "ใจไทยใสสะอาด" ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร เพื่อเสริมสร้างสังคมปลอดทุจริตคอร์รัปชัน โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ได้เชิญชวนให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศเป็นเครือข่ายหลักของมูลนิธิ ซึ่งที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2546 มีมติเห็นชอบรับเป็นเครือข่ายหลัก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จะประกาศสงครามกับการทุจริตคอร์รัปชัน ในวันที่ 30 กันยายน 2547 อันจะเป็นการรวมพลังประชาชนชาวไทยให้รู้รักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำกิจกรรมเสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาดต่อไป

ขณะนี้ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดแจ้งว่า ข้าราชการและประชาชนได้เริ่มทยอยสมัครเข้าร่วมรวมพลังแผ่นดิน "ใจไทยใสสะอาด" เป็นจำนวน 8 หมื่นคนแล้ว

3. การเชิญชวนส่วนราชการและจังหวัดทั่วประเทศบูรณาการยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับหน่วยงานหรือชุมชนของตนเอง ที่ประชุมเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กรมอบหมายให้ ดร.สุทิน ลิปะชาติ กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ในขณะนั้น ในฐานะผู้แทนเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร มีหนังสือเชิญชวนส่วนราชการและจังหวัดทั่วประเทศบูรณาการยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน จังหวัด หรือชุมชนของตนเองต่อไป ซึ่งได้มีการดำเนินการตามมติที่ประชุมแล้ว

4. การร่วมดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ท. คณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี (ป.ท.) ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ได้พิจารณาข้อเสนอของเครือข่าย ภาคราชการและภาค

ประชาสังคม 84 องค์กร เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546 ที่ขอให้คณะกรรมการ ป.ท. เชิญชวนผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศนำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ไปบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของจังหวัดตามความเหมาะสมของแต่ละจังหวัดแล้ว มีมติดังนี้

1) เห็นชอบในหลักการให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ป.ท. นำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ตามนโยบายรัฐบาลไปพิจารณาบูรณาการไว้ในภารกิจของคณะกรรมการ ป.ท. และกระทรวงมหาดไทยต่อไป

2) ร่วมมือกับเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร ดังนี้

2.1) ร่วมมือในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในทุกภาคสังคมในทุกรูปแบบ

2.2) ร่วมมือจัดกิจกรรมในการนำร่องเพื่อสร้างจิตสำนึกและปลูกจิตสำนึกรักสุจริตเพื่อชีวิตที่ดี อาทิ กิจกรรมส่งเสริมคนดีในทุกภาคสังคมให้สังคมได้รู้จัก กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยที่ดีงามในทุกเพศ วัย กิจกรรมสร้างเครือข่ายคนรักสุจริตเพื่อชีวิตที่ดีให้ได้ครบทุกพื้นที่ของประเทศ กิจกรรมเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท การร่วมมือศึกษาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันให้ลดน้อยลงให้ได้มากที่สุดหรือหมดไป การร่วมมือประชาสัมพันธ์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและผลการดำเนินงาน ป.ท. การร่วมมือในการรณรงค์ปลูกจิตสำนึก "รักสุจริตเพื่อชีวิตที่ดี" ให้สังคมรับรู้และร่วมมือกันปฏิบัติ และอื่น ๆ

5. การร่วมดำเนินการของกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ได้มีนโยบายให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ดำเนินการยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย

6. การร่วมดำเนินการของสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546 มีมติอาสานำร่องโครงการรวมพลังแผ่นดิน "อาสาใจไทยใสสะอาด" ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการสำคัญของยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย

7. การร่วมดำเนินการของมหาเถรสมาคม เพื่อการเชื่อมโยงกลุ่มต่าง ๆ ให้รวมพลังกันพัฒนาประเทศ ด้วยความเมตตา กรุณา ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ทุกคนรวมพลังกันเป็น "สังคมไทยใสสะอาด" ด้วย "รู้รักสามัคคี" "เศรษฐกิจพอเพียง" ตั้งอยู่ในมัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลางด้วยจิตดี ทำดี เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระมหาเถรสมาคม ซึ่งมีมติรับทราบเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ลูกหลานต่อไป เช่น ขอให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการและมหาวิทยาลัยสงฆ์สนับสนุนแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องและคุณธรรมอันมั่นคงในสังคมไทย โดยร่วมโครงการสัมมนาวิทยากร เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องและคุณธรรมอันมั่นคงในสังคมไทย ด้วยการเป็นวิทยากร ส่งผู้เข้าร่วมการสัมมนา และปฏิบัติการในพื้นที่เป็นกลไกขับเคลื่อนสนับสนุนการปฏิบัติงานของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ มีผลสัมฤทธิ์

8. การร่วมดำเนินการของกระทรวงศึกษาธิการ นางบุญนำ ทานสัมฤทธิ์ ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อาสาขับเคลื่อนให้มีการส่งเสริมการสหกรณ์ในโรงเรียน และอาสาเข้าร่วมโครงการสัมมนาวิทยากรเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องและคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย

9. การร่วมดำเนินการของกระทรวงอุตสาหกรรม นางสุมลมาลย์ กัลยาศิริ ผู้แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม แจ้งว่า กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมอาสาเข้าร่วมดำเนินการตามยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะในเรื่องหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

10. การร่วมดำเนินการของกรมประชาสัมพันธ์ นายธีระพงษ์ โสดาศรี ผู้แทนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ แจ้งว่า จะเรียนเสนอให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์พิจารณาให้มีการเผยแพร่การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์นี้

11. การมอบหมายให้มีผู้แทนเครือข่ายเพิ่มเติม ที่ประชุมเห็นชอบให้ท่านเจ้าคุณพระราชเมธาภรณ์ รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบลงนามหนังสือการประสานการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ สืบต่อจาก ดร.สุทิน ลิ้มปะชาติ กรรมการและเลขาธิการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ที่ได้ประสานการจัดทำยุทธศาสตร์และดำเนินการนำร่อง ณ จังหวัดชัยนาท ก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างต่อเนื่องมาได้ด้วยดี ภายได้หลักการ ร่วมคิด ร่วมทำ และเครือข่ายฯ เป็นของทุกคน

12. การประชุมเครือข่ายฯ เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ หลังจากการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการแล้วเสร็จ ได้มีการประชุมภาคราชการและภาคประชาสังคมเพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย ณ ห้องสีเทา ตึก 44 ทำเนียบรัฐบาล เป็นประจำทุกเดือน ด้วยอุดมการณ์และวิธีดำเนินงานที่ประสานกันด้วยความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์สุขของส่วนรวม เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยไม่ต้องมีการบังคับบัญชา แต่พากันทำด้วยใจ การประชุมครั้งที่ 1/2547 ได้มีหน่วยงานอาสาเป็นเจ้าภาพการประชุม เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ที่ประชุมจึงมีมติให้หน่วยงานหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพการและบันทึกการประชุม พร้อมทั้งสำเนารายงานการประชุม 500 ชุดในแต่ละเดือน เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ไปทุกกระทรวง กรม จังหวัด และองค์กรหลักในทุกภาคส่วนสังคมทั่วประเทศ อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกเดือน โดยที่ผ่านมามีความสำเร็จอย่างยิ่ง มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 200-300 คน โดยมีเจ้าภาพไปแล้ว ดังนี้

วันที่ 16 มกราคม 2547	สำนักงาน ก.พ. และมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด
วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2547	กระทรวงมหาดไทย
วันที่ 19 มีนาคม 2547	กระทรวงศึกษาธิการ
วันที่ 23 เมษายน 2547	สำนักนายกรัฐมนตรี
วันที่ 21 พฤษภาคม 2547	กรุงเทพมหานคร
วันที่ 18 มิถุนายน 2547	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
วันที่ 16 กรกฎาคม 2547	กระทรวงสาธารณสุข
วันที่ 18 สิงหาคม 2547	กระทรวงกลาโหม

วันที่ 17 กันยายน 2547	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
วันที่ 15 ตุลาคม 2547	กระทรวงวัฒนธรรม
วันที่ 19 พฤศจิกายน 2547	กระทรวงพาณิชย์
วันที่ 17 ธันวาคม 2547	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
วันที่ 28 มกราคม 2548	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548	สมาคมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ
วันที่ 18 มีนาคม 2548	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
วันที่ 22 เมษายน 2548	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
วันที่ 27 พฤษภาคม 2548	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
วันที่ 24 มิถุนายน 2548	กระทรวงยุติธรรม
วันที่ 29 กรกฎาคม 2548	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ

การประชุมดังกล่าว ก่อให้เกิดเครือข่ายประสานองค์ความรู้และการกิจแบบบูรณาการ ร่วมมือร่วมใจกันคิดดี ทำดี ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สมควรจะได้รับ การสนับสนุนอย่างเต็มที่ อนึ่ง การประชุมครั้งต่อ ๆ ไปในปี 2548 ที่เหลืออยู่ มีเจ้าภาพอาสาถ่วงหน้าครบหมดทุกเดือนตลอดปีแล้ว

4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

จากประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสรับใช้ชาติบ้านเมือง โดยได้รับมอบหมายจาก ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด ให้เข้าร่วมงานกับเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึก ที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย อันนำมาสู่ความสำเร็จอย่างต่อเนื่องในระดับหนึ่งจนถึงปัจจุบันในขณะนี้ มีผลมาจากปัจจัยสำคัญหลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. **ร่วมมือกับรัฐบาล** ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เพื่อจะได้เป็นการรวมพลังแผ่นดินร่วมมือร่วมใจกันทุกภาคส่วนสังคมและนำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยการดำเนินการเครือข่ายฯ ในครั้งนี้ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้ พลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิของนายกรัฐมนตรี เชิญชวน 84 องค์กรเข้าร่วมรวมพลังแผ่นดินดำเนินการยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย และในยุคเริ่มต้นนานนับปี เครือข่ายฯ ได้ประชุมกันที่ห้องสีเทา ตึก 44 ทำเนียบรัฐบาล เป็นสัญลักษณ์ให้ทุกคนทราบ โดยไม่ต้องพูดเลยว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีให้การสนับสนุนการดำเนินการ ในครั้งนี้ คุณงามความดีแห่งการรวมพลังเครือข่ายฯ คิดดี ทำดีนี้ สามารถเกิดขึ้นได้ ก็จากการคิดดี ทำดีของ ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่เป็นผู้ริเริ่มเปิดเวทีและ โอกาสให้มีการรวมพลังทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

2. ยึดหลักคิดดี ทำดี รู้รักสามัคคี รวมพลังดำเนินการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรอยพระยุคลบาท ทุกคนที่เข้าร่วมควรเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่เปรียบมิได้ ในการดำเนินการเรื่องนี้ให้บรรลุผล มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และสำนักงานงาน ก.พ. ได้จัดให้มีโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อรวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการสมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ด้วย และเชื่อว่าทุกท่าน ณ ที่นี้ได้สมัครกันโดยถ้วนหน้าแล้ว ซึ่งขณะนี้ประชาชนสมัครมาแล้วมากกว่า 8 หมื่นคน มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดกำลังจัดทำระบบฐานข้อมูลอยู่ คาดว่าในอนาคตจะเป็นพลังเครือข่าย “เมืองไทยใสสะอาด” ที่สำคัญยิ่งต่อไป

3. ดำเนินการแบบเปิดกว้างภายใต้หลักการอาสาและเท่าเทียมกัน เนื่องจากการดำเนินการเครือข่ายฯ จะมีผู้แทนจากทุกภาคส่วนสังคมเข้าร่วม จึงควรให้เกิดวิถีสันติและกันแบบเท่าเทียมกัน จะเห็นได้จากการจัดบันทึกรายงานการประชุม จะไม่นับเรียงลำดับว่าใครใหญ่ใครเล็ก และเชิญชวนให้ไม่ดีใจ ไม่น้อยใจ เสียใจ หรือแม้กระทั่งโกรธ เกี่ยวกับการเรียงลำดับรายชื่อของตนเอง แม้ว่าบางท่านอาจจะได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมตามหน้าที่ แต่ก็ควรตั้งใจอาสา เพราะว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย เป็นการดำเนินการที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่บ้านเมืองและลูกหลานเป็นอย่างยิ่ง

4. การเสนอความเห็นในการประชุม จะเน้นการนำเสนอประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน และข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ต่อไปว่า “ฉันหรือองค์กรของฉันจะทำอะไรเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” มากกว่าการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นหรือองค์กรอื่น สำหรับท่านที่เป็นนักแจ้งเบาะแสหรือนักแฉเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การประพุดติผิดของผู้อื่นก็สามารถเข้าร่วมประชุมได้ แต่ขอความร่วมมือให้พุดคุยเรื่องเบาะแส ภายหลังจากที่เลิกประชุมแล้ว ซึ่งจะช่วยให้เวทีเครือข่ายฯ ที่สร้างสรรค์นี้ไม่มีการทะเลาะกัน และการดำเนินงานเครือข่ายฯ จะมั่นคง ยั่งยืน สามารถก่อให้เกิดประโยชน์สุขให้ประชาชนและประเทศชาติได้ตามเหตุแห่งปัจจัย

5. ผู้เข้าร่วมดำเนินการพร้อมที่จะเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ที่จะร่วมดำเนินการในเรื่องเดียวกันกับที่ตนเองตั้งใจไว้ โดยพร้อมที่จะติดต่อสื่อสารปรึกษาหารือ ในกรณีที่ผู้อื่นถนัดหรือมีประสบการณ์มากกว่า และพร้อมที่จะให้คำปรึกษาทั้งในเรื่องที่ประสบผลสำเร็จและปัญหาอุปสรรคเมื่อตนเองได้ดำเนินการมาก่อน

6. รวมพลังกันสร้างกลไกหลักในการขับเคลื่อนให้เป็นเสาเข็มที่แน่นแฟ้นยั่งยืนในการดำเนินการในระยะยาวให้สัมฤทธิ์ผลต่อไปด้วย ดังเช่น

* มหาเถรสมาคมมีมติเห็นชอบให้เจ้าคณะพระสังฆาธิการและมหาวิทยาลัยสงฆ์ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ

* คณะกรรมการ ป.ท. เห็นชอบในหลักการยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับสังคมไทย และให้ทุกจังหวัดพิจารณาดำเนินการ

* กระทรวงมหาดไทยได้แจ้งให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและทุกจังหวัด บูรณาการยุทธศาสตร์เข้าเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน จังหวัด หรือชุมชน

* กระทรวงกลาโหม กองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เข้าร่วมดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ

* สำนักงาน ก.พ. ดำเนินการโครงการเสริมสร้างจริยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน : เชิดชูคุณธรรมนำจังหวัดใสสะอาด จากจังหวัดนำร่องไปสู่กลุ่มจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

* มุลินธิประเทศไทยใสสะอาด ดำเนินงานโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อรวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด ซึ่งเปิดให้มีการสมัครรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด”

* มหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งทั่วประเทศ อาสาเป็นเครือข่ายหลักร่วมกับมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดในการดำเนินการโครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อ รวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด

* จังหวัดชัยนาท ได้นำร่องโครงการสัมมนาวิทยากรเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องและคุณธรรมอันมั่นคง บังเกิดผลให้ทุกอำเภออาสาดำเนินกิจกรรมเพื่อประชาชนและชุมชน

7. ให้ยึดหลักการว่าเครือข่ายฯเป็นของทุกคน ไม่มี “ตัวกู ของกู” โดยให้แต่ละองค์กรอาสาเป็นเจ้าภาพในการประชุมในวันศุกร์ของสัปดาห์ที่สามของทุกเดือนในยุครเริ่มต้น และในวันศุกร์สัปดาห์สุดท้ายของเดือนในยุคปัจจุบัน หากองค์กรใดอาสาไปแล้วกว่าจะหมุนเวียนมาอีกก็อีกนานนับสิบปี เพราะว่าในขณะนี้มือองค์กรเข้าร่วมประชุมและดำเนินการแล้วหลายร้อยองค์กร สำหรับผู้แทนเครือข่ายฯ ก็ควรมีการหมุนเวียนเปลี่ยนกันทำหน้าที่เช่นกัน โดยไม่ยึดติด “ตัวกู ของกู” กล่าวคือ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง ดังเช่น

* ในยุคแรก พลเอก ดร.ชัยศึก เกตุทัต เป็นผู้เชิญชวน และมี พลเอก ดร.สุ ชนะรัตน์ เป็นผู้นำในการประสานจัดทำยุทธศาสตร์

* ในยุคที่สอง ดร.สุทิน ลิ้มปิยะชาติ เป็นผู้แทนเครือข่ายฯ ลงนามเชิญรัฐมนตรี กระทรวง กรม จังหวัด และองค์กรภาคประชาสังคมเข้าร่วมประชุมและดำเนินการ พลตรีหญิงอุษณีย์ เกษมสันต์ ณ อยุธยา เป็นผู้แทนเครือข่ายด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

* ในยุคที่สาม พระราชเมธาภรณ์ เป็นผู้แทนเครือข่ายฯ ลงนามเชิญรัฐมนตรี กระทรวง กรม จังหวัด และองค์กรภาคประชาสังคมเข้าร่วมประชุมและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ

ซึ่งในทั้งสามยุคมีนางสุจิตรา ยิ่งถาวร นางศรีสมพงษ์ สติยานุรักษ์ นายวีระ ถนอมศักดิ์ นายพูนศักดิ์ มิได้ และอีกหลาย ๆ ท่าน ร่วมประสานดำเนินการ โดยมี พลเอก ดร.วสุ ชนะรัตน์ ให้คำปรึกษาในการดำเนินการ เป็นต้น

* ในยุคที่สี่ ยุคปัจจุบัน พระราชเมธาภรณ์ เป็นประธานกรรมการบริหารเครือข่ายฯ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ โดยมีคณะกรรมการบริหารเครือข่ายฯ ร่วมมือร่วมใจกันประสานดำเนินการ

5. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการของเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร มี 2 ประการ ได้แก่

ประการแรก ขาดเงินทุนงบประมาณในการดำเนินการ แม้ว่าจะมีผู้ร่วมรวมพลังคิดดี ทำดี ดำเนินการอย่างจริงใจและจริงจัง เงินทุนในการดำเนินการก็มาจากเงินส่วนตัวของแต่ละท่านที่ร่วมมือ ร่วมใจกัน ดำเนินการเป็นสำคัญ ดังเช่น ในการดำเนินการในยุคที่สอง ดร.สุทิน ลิปะชาติ ในฐานะผู้แทนเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร ก็ได้ใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวประมาณ 1 แสนบาทในการดำเนินการจนภารกิจลุล่วงวัตถุประสงค์ และหลังจากนั้น ในยุคที่สาม ซึ่งพระราชเมธาภรณ์กรุณารับเป็นผู้แทนเครือข่ายฯ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดก็ได้บริจาคสมทบทุนให้แก่เครือข่ายฯ จำนวน 5 หมื่นบาท เป็นต้น

สถานการณ์ขณะนี้ องค์กรหรือบุคคลให้การสนับสนุนเงินทุนดำเนินงานแก่เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กรต่อไป

ประการที่สอง ข้าราชการในหลายหน่วยงานอยากเข้าร่วมดำเนินการ แต่บางท่านก็ยังสับสนว่าบุคคลที่เป็นข้าราชการสามารถเข้าร่วมอาสาสมัครดี ทำดี รวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ในฐานะประชาชนได้หรือไม่ คำตอบก็คือ ได้ เพราะว่าสอดคล้องและเป็นไปตามหลักการในรัฐธรรมนูญ และประเด็นสำคัญที่ควรทราบ เพื่อให้ข้าราชการที่คิดดี ทำดี เพื่อแผ่นดิน ได้สบายใจทั้งในกรณีเป็นผู้ดำเนินการหรือในกรณีที่เป็นผู้บังคับบัญชา ก็คือ ในกรณีข้าราชการ ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ก็ยังมีสิทธิและเสรีภาพเหมือนกับบุคคลทั่วไป ตามมาตรา 64 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์การของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดในกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง วรรณคดี วินัย หรือจรรยาบรรณ”

ในขณะเดียวกัน ก็มีการเน้นให้ข้าราชการทำงานให้บริการ อำนวยความสะดวกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนแล้ว ยังระบุดังนี้ให้ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง ตามมาตรา 70 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

ในการปฏิบัติหน้าที่และในการปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องวางตนเป็นกลางทางการเมือง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งละเลยหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหน้าที่ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง บุคคลผู้มีส่วนได้เสียย่อมมีสิทธิขอให้บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวชี้แจงแสดงเหตุผลและขอให้ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองได้”

ในขณะเดียวกัน หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 76 บัญญัติไว้ว่า

"รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทุกระดับ"

ซึ่งนับเป็นยุคแห่งเป็นการให้ความสำคัญเน้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ โดยมาตรา 4 บัญญัติไว้ว่า

"ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง"

และมาตรา 26 บัญญัติไว้ว่า

"การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้"

นอกจากนี้ ประชาชนซึ่งหมายความว่ารวมถึงข้าราชการยังสามารถ รู้รักสามัคคี ร่วมมือร่วมใจมีส่วนร่วมในการจัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 ความว่า

"บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ"

รัฐธรรมนูญยังมีระบุไว้ชัดให้ข้าราชการทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำมีคุณธรรมจริยธรรมไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ตามมาตรา 77 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

"รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่"

เพื่อรองรับและตอบสนองเรื่องนี้ คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ ได้จัดทำ"ค่านิยมสร้างสรรค์"ของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้ กล่าวสั้นๆย่อทำในสิ่งที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ไม่เลือกปฏิบัติ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ในการบริหารงานเพื่อส่วนรวมควรยึดหลักการบริหารกิจการที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระบุไว้ว่า ควรบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย 7 ประการ ดังนี้

- 1) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- 3) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- 4) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- 5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

- 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ถ้าหากสมมุติว่า ประชาชนไม่พึงพอใจการบริหารงานของรัฐบาลหรือการทำงานของข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เห็นว่ามีการทุจริตคอร์รัปชัน หรือไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ให้เป็นไปตามที่ได้กล่าวมานี้ ประชาชนชาวไทยก็ยังมีสิทธิคิดการใหญ่ อาทิ ระดมพลหารายชื่อ 5 หมื่นชื่อ เพื่อยื่นถอดถอน หรือ ดำเนินการต่อต้านโดยสันติวิธี เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ ซึ่งมีบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 65 ความว่า

“บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธี ซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้”

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยก็หวังว่าในเมืองไทยเรา คงไม่ถึงขนาดมีความจำเป็นต้องใช้มาตรา 65 ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย แทนการปฏิบัติแบบดั้งเดิม

บทที่ 5

หลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และข้อเสนอแนะการดำเนินการ เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด

1. บทสรุป : หลักการสำคัญ 7 ประการ

จากผลสรุปของการวิจัยในครั้งนี้ ในการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่ 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ การป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4 ประการ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.1 วางมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ (กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.2 สนับสนุนให้ภาคประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการรณรงค์อย่างจริงจัง ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและการประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และให้ความร่วมมือในการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาคราชการและภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (สำนักงาน ก.พ. เป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.3 ตรากฎหมายและวางระบบคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลการทุจริต และมีการปฏิบัติตามกฎหมาย (กระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

กลยุทธ์หลักที่ 6.4.4 สร้างและพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ รวมถึงปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน การพัฒนาระบบการตรวจราชการ และการสร้างมาตรฐานการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส (สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับกรมบัญชีกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงมหาดไทย(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) เป็นเจ้าภาพกลยุทธ์หลัก)

2. ควรเน้นที่ประชาชนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน ดังนั้น ภาครัฐ โดยรัฐบาล และส่วนราชการต่าง ๆ ควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานของภาคประชาสังคม ดังเช่น มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กรอย่างจริงจังด้วย

3. ผู้นำทุกระดับควรเป็นต้นแบบในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชันอย่างจริงจัง โดยปฏิบัติตน ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน

4. ส่วนราชการต่าง ๆ ควรที่จะให้ความสำคัญในการเสริมสร้างราชการใสสะอาด และเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยเน้นการแก้ปัญหาทุจริตที่ต้นเหตุเน้นการให้ความรู้กับประชาชนให้หวงแหนสิทธิเสรีภาพ มีจิตสำนึกสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดูแล เฝ้าระวัง และกำกับการทำงานของภาครัฐให้ใสสะอาด โดยมีประชาชนทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าระวัง

5. ภาครัฐควรร่วมมือกับสื่ออย่างจริงจัง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในการให้ความรู้ในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน รวมทั้งสร้างความตื่นตัวและจิตสำนึกให้แก่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้นด้วย

6. ทุกภาคส่วนสังคมควรเป็นสังคมที่มีความละเอียดอ่อนต่อการกระทำผิด และมีการลงโทษทางสังคม สังคมไม่ควรสนับสนุนผู้ที่ทำตัวเป็นนักบุญใจบาป คนที่ไม่ทุจริตในสังคม เมื่อมีการทุจริตประชาชนเป็นผู้เสียหาย ดังนั้นประชาชนควรมีโอกาสเป็นเจ้าทุกข์ร่วม อาจะผลักดันให้เกิดกฎหมายเจ้าทุกข์ร่วมก็ได้

7. ส่วนราชการต่าง ๆ ควรที่จะติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ได้ทำมาแล้วอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน

รัฐบาลควรที่จะเปิดเวทีร่วมคิดร่วมทำกับทุกภาคส่วนสังคม เพื่อพิจารณากำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน” เป็นวาระแห่งชาติโดยใช้ร่างข้อเสนอยุทธศาสตร์จากผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นต้นร่างให้ทุกภาคส่วนสังคมในทุกระดับร่วมพิจารณาให้ความเห็นต่อไป ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พันธกิจระดับบุคคล คือ การคิดดี ทำดี มีคุณธรรม ตามรอยพระยุคลบาท

1) ประชาชนในทุกภาคส่วนสังคมคิดดี ทำดี ซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง รู้รักสามัคคี มีคุณธรรม ตามรอยพระยุคลบาท

2) ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับและในทุกส่วนราชการประพฤติปฏิบัติตามกรอบแห่งจรรยาบรรณ ค่านิยมสร้างสรรค์ 5 ประการ มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3) ผู้นำทุกระดับทั้งในภาครัฐและภาคประชาสังคม เป็นต้นแบบที่ดีในการคิดดี ทำดี ซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง รู้รักสามัคคี มีคุณธรรม ตามรอยพระยุคลบาท

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พันธกิจระดับครอบครัว คือ การเสริมสร้างเครือข่ายครอบครัวทั่วไทย มีเสถียรภาพ อยู่ดีกินดี มีคุณธรรม ตามรอยพระยุคลบาท

1) รวมพลังแผ่นดิน รู้รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์เป็นนิตย์

2) เสริมสร้างกิจกรรมชมรมเรารักครอบครัว ด้วยเมตตาธรรมมีความสุขให้แพร่หลายไปทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พันธกิจในระดับสถานศึกษา คือ การสร้างและเชิดชูเกียรติสถานศึกษาด้านแบบ และให้ชุมชนมีส่วนร่วม

- 1) สร้างและเชิดชูเกียรติสถานศึกษาดันแบบ
- 2) ให้ชุมชนมีส่วนร่วม เพื่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา เกิดการศึกษาดันแบบ เกิดความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่งผลให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งเอื้ออาทร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พันธกิจในระดับองค์กร คือ การเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชันของสมาชิกในองค์กร

- 1) ส่งเสริมให้องค์กรในภาครัฐในทุกจังหวัดทั่วประเทศจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม แผนกลยุทธ์หน่วยงาน/จังหวัดใสสะอาด รวมทั้งให้มีศูนย์ประสานราชการใสสะอาด คณะกรรมการกำกับและตรวจสอบราชการใสสะอาด แล้วรณรงค์ให้ทุกคนในองค์กรปฏิบัติตาม พร้อมทั้งมีการประเมินผล
- 2) ส่งเสริมให้มืองค์กรทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม รวมพลังแผ่นดินใจไทยใสสะอาด เพื่อเสริมสร้างสังคมปลอดทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง
- 3) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และประกาศเกียรติคุณองค์กรปลอดทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พันธกิจในระดับชุมชน คือ การส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนทั่วไป ในสังคม รวมพลังสร้างพลังชุมชนที่เข้มแข็งยั่งยืนในการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด

- 1) ให้ทุกจังหวัดเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างจริยธรรม รวมพลังชุมชนเข้มแข็ง นำจังหวัดใสสะอาด
- 2) ให้บ้าน ศาสนสถาน โรงเรียน ชุมชน ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคม "บ.ว.ร." ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการรวมพลังสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มีจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน
- 3) สร้างต้นแบบเมืองระบบหมู่บ้านสหกรณ์ โดยจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริในระดับ อบต. และขยายสู่ระดับจังหวัดที่มีความพร้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 พันธกิจในระดับชาติ คือ การสร้างแนวร่วมระดับชาติเพื่อเสริมสร้างความรักชาติ มีจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน

- 1) จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระดับชาติเพื่อเป็นเวทีกลางในการประสานการดำเนินการที่เป็นเอกภาพร่วมกัน
- 2) จัดตั้งองค์กรร่วม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานการเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบครบวงจร
- 3) ส่งเสริมการรวมพลังแผ่นดิน "ใจไทยใสสะอาด" เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สื่อมวลชนเป็นแบบอย่างและมีบทบาทในการ เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยมีส่วนร่วมจากประชาชนทั่วประเทศ
- 5) เสริมสร้างสังคมที่ส่งเสริมบทบาทคนดี
- 6) สร้างดัชนีชี้วัดสังคมใสสะอาดสำหรับประเทศไทยโดยเฉพาะ

3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด

เพื่อให้การดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด บังเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง เห็นควรเสนอแนะให้มีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่

1. ให้มี “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน” เป็นวาระแห่งชาติ ตามร่างในข้อ 5.2 โดยได้รับความเห็นชอบร่วมกันที่จะรับไปดำเนินการโดยทุกภาคส่วนสังคม ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ “เสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด” ซึ่งจะจัดขึ้นในต้นเดือนมกราคม 2549 โดยมี ฯพณฯ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นประธาน ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี ผู้นำหน่วยงานภาครัฐ และผู้นำภาคประชาสังคม ในฐานะต้นแบบแห่งผู้นำสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน เพื่อจะได้ประกาศให้ปี 2549 เป็นปีแห่งการเสริมสร้างเมืองไทยใสสะอาด การที่ทุกภาคส่วนสังคมพร้อมใจกันกระทำคุณงามความดีนี้ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี และเนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

2. สนับสนุนการร่วมคิดร่วมทำ โดยเฉพาะในด้านงบประมาณ แก่มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด และเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร อย่างเป็นระบบและจริงจังต่อไป เพื่อร่วมพลังกันดำเนินการตามยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน สู่การเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชัน ให้บรรลุผลได้อย่างแท้จริงต่อไป

3. รัฐบาล โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เชิญชวนให้ผู้นำในทั้งภาคราชการและภาคประชาสังคมทุกระดับ เป็นต้นแบบแห่งการมีจิตสำนึกที่ถูกต้อง รักสุจริต ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน โดยขอให้ผู้นำทุกคน เริ่มจากตนเองก่อน

4. ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เล่าให้ประชาชนฟังอย่างต่อเนื่อง ในรายการ “นายกฯทักษิณคุยกับประชาชน” เกี่ยวกับตัวอย่างที่ดีเด่น ที่แต่ละบุคคล องค์กร และชุมชน ได้ดำเนินการเสริมสร้าง ไทยใสสะอาด จิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน มุ่งสู่เมืองไทยใสสะอาด การที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นำแบบอย่างที่ดีงามมาเล่าให้ประชาชนฟังเป็นประจำนับเป็นการส่งเสริม คนดี ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นการสร้างประวัติศาสตร์สังคมไทยใสสะอาดในอัตราความเร่งสูงทวีคูณอย่างแน่นอน

5. กระทรวง กรม จังหวัด สถาบันการศึกษาและโรงเรียนทั่วประเทศ ปิดประกาศ “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน” ไว้ ณ ที่ทำการ รวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้เจ้าหน้าที่รวมทั้งประชาชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน

6. กระทรวง กรม จังหวัด จัดฝึกอบรมสัมมนาเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน และให้บรรจุนิเทศน์ไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการทุกระดับ รวมทั้งในหลักสูตรปฐมนิเทศข้าราชการใหม่และหลักสูตรการพัฒนาผู้นำต่าง ๆ เช่น วปอ. วปรอ. และ นบส. เป็นต้น

7. กระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพหลักในการบรรจุวิชา “การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน” เข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน

8. กรมประชาสัมพันธ์และองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับสำนักงาน ก.พ. ในการดำเนินการเผยแพร่รณรงค์เสริมสร้างค่านิยมรักความซื่อสัตย์สุจริต และมีจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน โดยประสานงานกับมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดและองค์กรภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

9. จัดกิจกรรมการรณรงค์เคลื่อนที่ทั่วประเทศ (คาราวาน) ร่วมกับเครือข่าย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ การบริหารจัดการที่ดี การคิดดีทำดี ซื่อสัตย์ รักสุจริต และการมีจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน

10. วางระบบและติดตามประเมินผล รายงานการสร้างหน่วยงานใสสะอาดอย่างจริงจัง

11. ให้มีกฎหมาย ระบบ และหน่วยงานคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลแจ้งเบาะแสการทุจริต

12. สำนักงานประมาณให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการตาม “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางดำเนินการ ตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6ง การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

คำส่งท้าย

การวิจัย “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน : การให้ความรู้ การสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน การสร้างความตื่นตัวและจิตสำนึกให้แก่ประชาชน” ในครั้งนี้ ได้เน้นให้มีการจัดทำข้อเสนอแนะหลักการสำคัญ ยุทธศาสตร์ และการดำเนินการที่ชัดเจน และจากความเห็นที่ได้รับฟังจากเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม สรุปได้ว่าควรต้องดำเนินการแบบองค์รวม ให้มีการร่วมมือร่วมใจรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ทั้งจากภาครัฐและภาคประชาสังคม

โดยมีการจัดตั้งองค์กรกลางเพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานการดำเนินการรวบรวมองค์ความรู้ ข้อมูล ทั้งในและต่างประเทศ เป็นเวทีกลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ติดตาม ประสานงาน ประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขขบวนการสร้างจิตสำนึก วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เพื่อเอาชนะสงครามทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบครบวงจร

ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนเครือข่ายรวมพลังแผ่นดิน “ใจไทยใสสะอาด” ที่มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดร่วมกับประชาชนในทุกภาคส่วนสังคมดำเนินการอยู่ในขณะนี้ อันจะเป็นพลังที่มีความเข้มแข็งอุดมการณ์ร่วมกันในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมไทยอย่างมาก ได้แก่

คนในสังคมไทยจะมีค่านิยมที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิต ไม่เน้นวัตถุนิยม ห่างไกลจากระบบอุปถัมภ์ และมีค่านิยมแห่งความพอเพียงตามแนวทางแห่งศาสนาและตามการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท คือ คนในสังคม รู้คิด รู้ทำ รู้รักสามัคคี อยู่บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตและดำรงตนให้ตั้งอยู่ในความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะ วัฒนธรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน เห็นประโยชน์ของชาติบ้านเมืองมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขที่ยั่งยืนโดยแท้จริง

ระบบในสังคมไทยจะเอื้อให้คนในสังคมสามารถดำเนินชีวิตอย่างสุจริตได้อย่างเสมอภาค ยุติธรรมโปร่งใส ตรวจสอบได้ ยกย่องคนดี สนับสนุนให้กำลังใจคนที่ทำความดี ซื่อสัตย์ ลงโทษผู้ประพฤติชั่ว ทุจริต ทั้งในภาคราชการและภาคเอกชน

การทุจริตคอร์รัปชันจะลดน้อยลง จนในที่สุดเป็นที่กล่าวขานกันทั่วโลกว่า “ประเทศไทยใสสะอาด ปราศจากคอร์รัปชัน” ในอนาคตอันไม่ไกลนัก โดยเริ่มต้นตั้งแต่บัดนี้

บรรณานุกรม

- เครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84 องค์กร, ยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรม
อันมั่นคงสำหรับสังคมไทย. กรุงเทพฯ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด 2546
- ทักษิณ ชินวัตร,พ.ต.ท.ดร. พุทธทาสที่ข้าพเจ้ารู้จักในทางการเมือง. กรุงเทพฯ มูลนิธิเผยแพร่ชีวิตประเสริฐ
2544
- ทิพาวิดี เมฆสวรรค์,คุณหญิง กฎหมายว่าด้วยจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่
ของรัฐ. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2546
- ทิพาวิดี เมฆสวรรค์,คุณหญิง และ สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. การบริหารการพัฒนาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ.
กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2548
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ. คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ.
2546
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. การทำงาน(ผู้นำ)ที่เก่ง ดี มีความสุข. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2547
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. หนังสือประจำปีสมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย ปี
2546
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน. วารสาร
ข้าราชการ ปีที่ 45 ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม-เมษายน 2543
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. คิดดี ทำดี ใจไทยใสสะอาด. หนังสือประจำปีสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน
สำนักงาน ก.พ. ปี 2547
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. คุณธรรมจริยธรรมข้าราชการมืออาชีพ. จุลสารพัฒนาข้าราชการพลเรือน ปีที่ 21 ฉบับ
ที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2545
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. คุณธรรมจริยธรรมผู้บริหารในยุคคิดใหม่ทำใหม่. วารสารข้าราชการ ปีที่ 47 ฉบับที่ 2
เดือนมีนาคม-เมษายน 2545
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. บทบาทสำนักงาน ก.พ. ในการเสริมสร้างจริยธรรมป้องกันทุจริต. หนังสือประจำปี
สมาคมนักเรียนทุนรัฐบาลไทย ปี 2547
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. ปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานเครือข่ายภาคราชการและภาคประชาสังคม 84
องค์กร เพื่อดำเนินการยุทธศาสตร์เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีคุณธรรมอันมั่นคงสำหรับ
สังคมไทย ตามนโยบายรัฐบาล. กรุงเทพฯ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด. 2547
- สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. ผู้นำที่ดี ที่เก่ง ต้องมีคุณธรรมใจไทยใสสะอาด. หนังสือประจำปีสมาคมนักเรียนทุน
รัฐบาลไทย ปี 2548

สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. เสริมธุรกิจพอเพียงนำประเทศไทยใสสะอาด. กรุงเทพฯ มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด.

2547

สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. องค์ความรู้ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

ชุดที่ 1. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2544

สุทิน ลีปิยะชาติ,ดร. องค์ความรู้ การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและพลังของแผ่นดิน

ชุดที่ 2. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2544

สุเมธ ตันติเวชกุล,ดร. ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมด้านทุจริต : การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทเพื่อรวมพลังแผ่นดินด้วยใจไทยใสสะอาด. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2547

สำนักงาน ก.พ. การเสริมสร้างจริยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2547

สำนักงาน ก.พ. ค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2546

สำนักงาน ก.พ. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับจริยธรรมของข้าราชการ. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2543

สำนักงาน ก.พ. ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2546

สำนักงาน ก.พ. ประมวลมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐ. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2547

สำนักงาน ก.พ. เรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท. กรุงเทพฯ สำนักงาน ก.พ. 2546

เว็บไซต์

www.fact.or.th เว็บไซต์มูลนิธิการุรักษ์ประเทศไทยใสสะอาด (15 กรกฎาคม 2548)

www.ocsc.go.th เว็บไซต์สำนักงาน ก.พ. (15 กรกฎาคม 2548)

www.opdc.go.th เว็บไซต์สำนักงาน ก.พ.ร. (15 กรกฎาคม 2548)